

Nr. 7 (440)
2023 m. rugsėjis

Kaina
2 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

SU TARPTAUTINE KURČIŲJŲ ŽMONIŲ SAVAITE!



**V. VAITKUTĖ:
Buvome savo
laikmečio vaikai**

ŠIAME NUMERYJE

2–3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

4 Tėčio įsitraukimas į vaikų auginimą

PASAULIO KURČIŲJŲ
FEDERACIJA

4 Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė

5–6 Pietų Korėjoje – WFD renginys

20 Kurčiųjų vaikų teisių deklaracija

LIETUVOS KURČIŲJŲ
DRAUGIJOJE

7 Respublikinės valdybos posėdyje
MŪSŲ ŽMONĖS

8–10 V. Vaitkutė: buvome savo laikmečio vaikai

10–11 Pokyčiai Klaipėdoje: nauja komanda, šviesesnės patalpos, aktyvesnė bendruomenė

TĖVŲ ŽVILGSNIS

12 „Pagaviukas 2023“: aštuonios nuostabios dienos

12 Jubiliejinėje stovykloje prie jūros – per 300 dalyvių

13 PAGAVA: dėl kurčiųjų vaikų ateities

UGDYMAS

13–14 Kelionėje į Žinių šalį

SUKAKTIS

14 Panevėžio kurčiųjų mokyklai – 30

GESTŲ KALBA

15 A. Bražinskas – WASLI tarybos narys

VERSLO NAUJIENOS

15 Kurtiesiems – verslo iniciatyva

REGIONŲ NAUJIENOS

16 Nepamirštama vasaros iškyla

16 Klaipėdos skyrius: tauragiškių poreikiai mums – prioritetas

KURČIŲJŲ ISTORIJA

17 LKD vadovų galerija: asmenybės ir palikimas

KURTIEJI PASAULYJE

17–18 Pirmasis pasaulyje TV žaidimų šou kurtiesiems

SPORTAS

18–19 LKSK: medalių lietus

Viršelyje – Erikos Jočytės nuotr.

Trumpai APIE MUS

Lietuvos kurčiųjų draugijos prezidentė

Vaida Lukošūtė

pasveikino kurčiuosius su

Tarptautine kurčiųjų žmonių savaitė ir diena.

Taip pat palinkėjo išlikti savimi

ir būti vieningiems po šventės.

Kurčiųjų savaitė prasideda pirmadienį

ir baigiasi paskutinį rugsėjo sekmadienį.



Tarptautinės kurčiųjų žmonių savaitės temas kasmet iš anksto numato ir skelbia Pasaulio kurčiųjų federacija (WFD). Apgalvota ir konkreti Pasaulio kurčiųjų bendruomenės darbotvarkė įgalina kurčiuosius atkreipti nacionalinių vyriausybių ir visuomenės dėmesį į rūpimas problemas, demonstruoja jų vienybę ir jėgą. Apie šiųmetės kurčiųjų savaitės temas ir jomis keliamus tikslus informuojame „Akiračio“ 4 psl. Apie per savaitę vykusius tematinius renginius, susitikimus LKD, jos skyriuose ir už jos ribų informuosime kitame „Akiračio“ numeryje.

**KĄ TURĖTUME
ŽINOTI
APIE NATO?**



NATO vadovų susitikimas vasarą buvo Vilniuje.

Buvo susitarta, kaip toliau padėti Ukrainai kovoti, į NATO buvo priimta Suomija.

NATO yra gynybos organizacija iš 31 valstybės.

NATO valstybės saugo viena kitą nuo užpuolimų.

Apie tai, kas yra NATO, kuo Lietuvai yra svarbus NATO viršūnių susitikimas Vilniuje, daugiau galite sužinoti perskaitę elektroninį Valakupių reabilitacijos centro parengtą leidinį. Nuoroda – <http://www.reabilitacija.lt/wp-content/uploads/Apie-NATO.pdf>. Padėkite silpniau skaitantiems draugams ir namiškiams jį susirasti, jis parengtas lengvai skaitoma kalba. Tai naudinga ir įdomu!

Valstybės diena minima liepos 6 d.

Tai – Lietuvos gimtadienis.

Paminėti kartu Valstybės dieną

į Prezidento rūmus buvo pakviesti

kurtieji ir kartu su jais dirbantys girdintieji.

Visi jie yra nuotraukoje.





Prezidento kanceliarijos nuotr.

Liepos 6 d. Prezidento rūmuose
Ramunei Leonavičienei įteiktas apdovanojimas.
Jis skirtas už gerai organizuotą
gestų kalbos vertėjų darbą.
Ramunė yra vertėjų vadovė, direktorė.

Kalbant plačiau, Liepos 6-ąją, Valstybės dieną, Lietuvos prezidentas
Gitanas Nausėda apdovanojo Lietuvių gestų kalbos vertimo centro
direktorę R. Leonavičienę Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino
ordino Riterio kryžiumi. Apdovanojimas skirtas už profesionalumą
organizuojant gestų kalbos vertėjų darbą, padedantį žmonėms su
klausa negalia būti savarankiškiems ir lygiomis galimybėmis įsi-
traukti į visuomeninį gyvenimą.

Kurčiasis **Vytautas Pivoras**
išrinktas Žmonių su negalia teisių
stebėsenos komisijos pirmininku.
Ši komisija padeda
Lygių galimybių kontrolieri ir jos komandai.
Prižiūri, kaip įgyvendinamos Lietuvoje
neįgalųjų teisės.
Su Vytautu komisijoje dirbs dar 4 nariai.
Visi jie ir Lygių galimybių kontrolierė
Birutė Sabatauskaitė – nuotraukoje.

Lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė patvirtino naują
Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos sudėtį. 4 metų kaden-
cijai paskirti NVO ir Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos atstovai.
Komisiją sudaro V. Pivoras (LKD narys; dirbs komisijoje 2-ą kadenciją),
Indrė Širvinskaitė, komisijos pirmininko pavaduotoja (įtraukiojo ugdy-
mo ekspertė), **Lina Cicėnaitė** (Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos
teisininkė), **Klementina Gruzdienė** (neįgalųjų asociacijos „Mirabilia“
narė; rūpinasi autizmo spektrą turinčiųjų problemomis), **Ana Staševičienė**
(išsėtinės sklerozės draugijos „Feniksai“ pirmininkė). Žmonių su
negalia teisių stebėsenos komisija prie Lygių galimybių kontrolieriaus
tarnybos įsteigta 2019 m. Jos nariai vertina, kaip šalyje įgyvendinama
JT Neįgalųjų teisių konvencija, teikia rekomendacijas dėl dokumento
nuostatų užtikrinimo.



Nuo šiol kurtieji
turi savo vėliavą.
Ją sukūrė
prancūzas
Arnaud Balard.



Prancūzų kurčneregio menininko pasiūlytas kurčiųjų vėliavos dizai-
nas Pasaulio kurčiųjų federacijos (WFD) renginyje laimėjo prieš Liba-
no ir Rusijos variantus. Vėliavą prancūzas sukūrė prieš 10 metų, prieš
tai 2 metus domėjėsis vėliavomis visame pasaulyje. Kurčiųjų vėliavos
spalvos turi konkrečias reikšmes: turkio spalva simbolizuoja kurčiųjų
bendruomenę ir gestų kalbą, pasididžiavimą bei vienybę; geltona
spalva simbolizuoja šviesą, gyvybę ir gyvenimą visiems kartu; tam-
siai mėlyna spalva simbolizuoja nušvitimą ir laisvę, išsilaisvinimą
nuo kurtumo priimant kurtystės identitetą. Kurčiųjų vėliava – tai uni-
kalios kurčiųjų, neprigirdinčiųjų ir kurčneregų kultūros bei kalbos,
prieinamumo be kliūčių bei vienodų teisių visiems simbolis.

Už vibracinį žadintuvą, durų šviesos skambutį
išleistus pinigus kurtiesiems valstybė grąžina.
Už kokius dar daiktus galima susigrąžinti pinigus,
dabar yra paaiškinta ir gestų kalba.
Apie tai galima sužinoti lengvai suprantama kalba.
Štai adresas, kur yra sudėta tokia informacija:
<https://www.tpnc.lt/>.



Techninės pagalbos neįgaliesiems centras (TPNC) prie SADM kartu su
Lietuvių gestų kalbos vertimo centru parengė atmintinę apie asmenų
aprūpinimą klausos techninės pagalbos priemonėmis gestų kalba.
Atmintinę galite rasti TPNC svetainėje. Norimus daiktus galima gauti
kreipusis į Techninės pagalbos centrą.

Pradedamas kinuose rodyti
lietuviškas filmas
apie gestų kalbos vertėją.
Vertėjas yra asexualus,
tai reiškia, kad nejaučia
lytinės traukos.
Filmas pritaikytas
žiūrėti kurtiesiems,
vadinasi
„Tu man nieko neprimeni“.



Tėčio įsitraukimas į vaikų auginimą

Donata LUKOŠIENĖ
LKD psichologė



Tėtis gali bendrauti su vaiku

nuo gimimo ir per nėštumą.

Jis gali atlikti kai kuriuos darbus, kaip ir mama.

Kasdien praleisti laiko su vaiku tik dviese.

Tėtis kartu su vaiku gali užsiimti

darbu, mėgstama veikla.

Bendraudant stiprėja tėčio ir vaiko ryšys.



Pradėkime nuo to, kokias pareigas jūsų namuose atlieka mama ir kokias tėtis? Kai kuriose šeimose yra tradicinis pasiskirstymas, kur mama rūpinasi namais ir vaikais, o tėtis dirba ir kartais prisideda prie vaikų auklėjimo, pavyzdžiui, kai reikia juos nubausti. Kitose šeimose šie vaidmenys nėra tokie aiškūs: ir mama, ir tėtis atlieka tam tikrus darbus namuose, abu dirba, abu rūpinasi vaikais. Pastebima, kad vis daugiau tėčių nori įsitraukti į vaiko auginimą ir auklėjimą.

Vaikas pažįsta save ir mokosi bendrauti stebėdamas savo tėvus. Yra normalu, kad iš mamos ir iš tėčio jis išmoksta skirtingų dalykų. Svarbu, kad jie visi būtų pagarbūs ir su meile.

Kaip įtraukti tėčius į vaikų auginimą?

- Skatinti bendrauti su vaiku, nesvarbu, ar tai mergaitė, ar berniukas,

ir nesvarbu, kokio amžiaus – bendrauti nuo pat gimimo ir net nėštumo metu.

- Galima pasidalinti tam tikrais darbais ir užduotimis nuo pat vaiko gimimo: pavyzdžiui, tėtis gali keisti sauskelnes, maudyti vaiką, maitinti iš buteliuko, panešioti, mįgdyti.

- Skatinti 1-1 laiką: tėtis leidžia laiką su kiekvienu iš vaikų atskirai dviese. Jie gali dviese skaityti knygas, žaisti žaidimus namuose ar lauke. Tinka bet kokia veikla, kurią mėgsta vaikas ir tėtis, tik ne TV žiūrėjimas ar telefono naudojimas.

- Kai tėtis užsiima kokiais nors darbais, kvieisti vaiką daryti kartu. Vaikas, priklausomai nuo jo amžiaus, gali padėti ir prisidėti vis daugiau: gal iš pradžių tik stebėti, vėliau paduoti įrankius, o paskui ir daryti kartu. Pavyzdžiui, maisto gaminimas, žolės pjovimas, mašinos ar namų remontas.

- Gal tėtis turi kokį hobį? Su vaiku kartu galima žaisti krepšinį, eiti į sporto varžybas, žvejoti ar užsiimti kita veikla.

Tokių ar kitokių bendrų tėčio ir vaiko veiklų turėtų būti kasdien bent po truputį. Tyrimai rodo, kad esant stipriam ryšiui tarp tėčio ir vaiko, vaikas geriau kontroliuoja savo jausmus ir elgesį ir būdamas mažas, ir vėliau suaugęs. Tėčio teigiamas pavyzdys mažina vaiko agresyvumą, hiperaktyvumą, emocijų ir elgesio problemas. Rekomenduojama pradėti nuo mažens, bet jei vaikai jau paaugę – nepasiduokite ir skatinkite tėčio-vaiko ryšį.

Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė

Pagal WFD ir LKD inf.

2023-ųjų tema „Pasaulis, kuriame kurtieji gali bendrauti gestų kalba visur ir visada!“

PROGRAMA

Rugsėjo 18 d. (pirmadienis). Kurčiųjų vaikų teisių deklaracija.

XXI Pasaulio kurčiųjų federacijos (WFD) Generalinėje asamblėjoje buvo priimta Kurčiųjų vaikų teisių deklaracija. Šiandien raginame pasaulio bendruomenes parodyti, kaip jos dirba siekdamos šių teisių įgyvendinimo savo valstybėse.

Rugsėjo 19 d. (antradienis). Kurčiųjų įgalinimas visame pasaulyje.

Visame pasaulyje milijonai kurčiųjų vis dar neturi galimybės naudotis pagrindinėmis žmogaus teisėmis. WFD pradėjo 60 šalių projektą, kurio tikslas – įgalinti kurčiųjų bendruomenes visame pasaulyje, ypač tose daugiau nei 60 Jungtinių Tautų valstybių narių, kuriose nėra nacionalinių kurčiųjų asociacijų. Prisijunkite prie mūsų ir palai-kykite kurčiųjų bendruomenes tose šalyse.

Rugsėjo 20 d. (trečiadienis). Supratimo „Nieko be mūsų“ įgalinimas.

Kurčiųjų bendruomenės yra kurčiųjų gyvenimo ekspertės. Neįgaliųjų teisių konvencijos 4.3 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad vyriausybės privalo konsultuotis su kurčiųjų organizacijomis visais klausimais, susijusiais su kurčiaisiais. WFD mano, kad šis principas turėtų būti taikomas ir kitiems projektams bei veikloms. Šią dieną pažymėkite savo bendradarbiavimą su kurčiųjų bendruomenėmis!

Rugsėjo 21 d. (ketvirtadienis). Kurčiųjų įtraukimas į darbotvarę.

Šiandien raginame nacionalines vyriausybes, tarptautines institucijas, tyrimų centrus ir politiką formuojančias institucijas įtraukti kurčiuosius į savo darbą. Šiandien akcentuojame iki šiol atliktus tyri-

mus apie kurčiųjų gyvenimą ir raginame rinkti išsamesnius duomenis apie kurčiuosius ir gestų kalbą.

Rugsėjo 22 d. (penktadienis). Gestų kalbos teisių siekimas visiems.

60 proc. Neįgaliųjų teisių konvenciją ratifikavusių šalių vis dar nepasiekė teisinio savo nacionalinių gestų kalbų pripažinimo. Šiandien skatiname dalytis istorijomis apie tai, ką teisinis gestų kalbų pripažinimas reiškė jums ir jūsų bendruomenėms.

Rugsėjo 23 d. (šeštadienis). Tarptautinė gestų kalbų diena: pasaulis, kuriame kurtieji gali bendrauti gestų kalba visur ir visada!

Šiandien dalijamės Pasaulio kurčiųjų federacijos vizija apie pasaulį, kuriame kurtieji gali bendrauti gestų kalba visur ir visada. WFD ragina visas vyriausybes imtis priemonių siekiant užtikrinti, kad bent 50 proc. vaikų ir jaunimo mokėtų savo nacionalines gestų kalbas, nes tai yra žingsnis kuriant visuomenę, kurioje kurtieji gali bendrauti gestų kalba visur ir visada.

Rugsėjo 24 d. (sekmadienis). Įtraukų kurčiųjų bendruomenių kūrimas.

Kurčiųjų yra visur, ir jie atstovaujami visose tautinėse, kultūrinėse, kalbinėse ir etninėse grupėse. Tai yra mūsų bendruomenių stiprybė.

Šiandien WFD ragina kurčiųjų bendruomenes imtis konkrečių veiksmų, kad mūsų bendruomenės būtų atviros ir įtrauktų visus kurčiuosius.



INTERNATIONAL WEEK
OF DEAF PEOPLE



INTERNATIONAL DAY
OF SIGN LANGUAGES



Pietų Korėjoje – WFD renginys

Parengta pagal LKD inf.

Liepos 9–15 d. Jeju saloje (Pietų Korėja) vyko Pasaulio kurčiųjų federacijos (WFD) Generalinė asamblėja (GA) ir kongresas. GA darbe tiesiogiai dalyvavo 66 valstybių atstovai, likusieji nariai jungėsi nuotoliu. Lietuva į renginį delegavo LKD prezidentę **Vaidą LUKOŠIŪTĘ** ir RV narį **Kęstutį VAIŠNORĄ**. Kasdien mūsų atstovai su Lietuvos kurčiųjų bendruomene dalinosi šviežiausiomis videonaujienomis. Jų pagrindu redakcija parengė renginio apžvalgą.

1 diena. Pristatytos 4 metų WFD veiklų ir finansinė ataskaitos. Informuota, kad WFD valstybių narių skaičius išaugo iki 135. Dėl plėtos ypač buvo aktualūs WFD tematiniai mokymai, į kuriuos buvo pritrauktos 64 valstybės narės. WFD parengė ir paskelbė 19 svarbių politinių dokumentų.

Jei 2017 m. tik 41 valstybėje gestų kalba (GK) buvo pripažinta gimtąja kurčiųjų kalba, dabar tokių valstybių skaičius išaugo iki 75. Jei anksčiau Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) užėmė poziciją, kad kurtumas vertintinas kaip tam tikra ligos forma, ir jų skelbiamose deklaracijose nebuvo vietos GK, dabar sustiprinus bendradarbiavimą ir perėjus prie tiesioginių diskusijų, nuostatą pavyko pakeisti. Ir PSO deklaruoja: jei gimsta kurčias vaikas, pripažįstama jo teisė į gimtąją GK. Veiklos ir finansinė ataskaitos sėkmingai patvirtintos.

Anksčiau panaikinti garbės prezidento ir Tarybos nario vardai vėl grąžinti. Tad dabar kadenciją baigęs WFD prezidentas bus vadinamas garbės prezidentu. Patvirtintas grafinis gestų kalbos ženklas. Nuo šiol jį gali naudoti visi, kai konferencijose, interneto svetainėse yra užtikrinamas tinkamas informacijos prieinamumas kurtiesiems. Patvirtinta kurčiųjų vėliava, pasirinktas Prancūzijos kurčiųjų pasiūlytas variantas. Nuo šiol ji reprezentuos kurčiuosius visame pasaulyje.

2 diena. 16 metų WFD sistemoje dirbusiam buvusiam WFD prezidentui Colin Allen suteiktas garbės prezidento vardas. Priimta Kurčiųjų vaikų teisių deklaracija (žr. 20 psl.). Tai taip pat prancūzų parengtas dokumentas. Nuspręsta, kad 2027 m. WFD GA ir kongresas vyks Saudo Arabijoje. (Vėliau sprendimo tinkamumu pradėta abejoti, nes Saudo Arabijoje pažeidinėjamos žmogaus teisės – red.)

Susirūpinta, kad daugėja valstybių, kuriose kurčiųjų asociacijos



Lietuvos delegatai Kęstutis Vaišnora ir Vaida Lukošūtė.

nyksta. Dėl to WFD vienu iš svarbiausių ateities tikslų kelia organizacijų stiprinimą. Taip pat daugėja šalių, pereinančių prie įtraukiojo kurčiųjų ugdymo, todėl raginama aktyviai veikti siekiant apginti kurčių vaikų teises, kelti klausimą dėl jų ateities.

WFD prezidentu dar kartą perrinktas Joseph J. Murray. Suformuota 9 narių WFD Taryba. Maloni žinia: į rinkimų balsų skaičiavimo komisiją buvo įtrauktas K. Vaišnora.

Kongreso darbas

3 diena. Jei GA dalyvauti gali tik deleguoti valstybių atstovai, tai Kongreso metu durys atviros visiems klausytojams. Liepos 11 d. įvyko kongreso atidarymas. 3 val. trukmės ceremonijoje dalyvavo daug garbingų svečių, savo pasisakymuose jie ypač daug dėmesio skyrė žmogaus teisėms ir įvairialypei žmonių įvairovei. Pristatyta renginio šeimininkų, Pietų Korėjos, kultūra.

4 diena. Ukrainos asociacijos prezidentė I. Chepchina papasakojo apie kurčiųjų bendruomenės situaciją, kurčiųjų pabėgėlių padėtį, apie kurčių vaikų mokymąsi karo sąlygomis.

Belgijos atstovės siekė išsiaiškinti kurčiųjų universiteto ar jo dalinio poreikį Europoje, organizavo apklausą.

Pietų Korėjoje – WFD renginys

→ Lektorius iš Japonijos pasidalino idėjomis, kaip kurti maži vaikai gali skaityti. Jo siūlymas – knygos piešinius paversti gestų kalbos sakiniiais, demonstravo, kaip tai atrodytų praktiškai.

Naujosios Zelandijos pranešėjai teigė, kad per pastarąjį jų šalį supurčiusį žemės drebėjimą žuvo 185 kurtieji. Kaip pasirūpinti kurčiųjų savaikiu informavimu, kad tokios tragedijos ateityje nepasikartotų? Rekomendacijos: į mobiliuosius telefonus siųsti vibracinius signalus ir pranešimus gestų kalba, o TV ekranuose skaitant žinias smarkiai išdidinti GK vertėjo „langą“, kad informacija būtų gerai matoma visiems. Beje, Naujojoje Zelandijoje dabar taip ir yra: girdintis vedėjas ir GK vertėjas ekrano plotą dalinasi po lygiai, pusiau.

WFD atstovų pranešimas buvo skirtas atskleisti atskirų nacionalinių GK įstatymų privačius prieš GK įteisinimą vien konstitucijoje. Konstatuota, kad konstitucijoje dažniausiai neapibrėžiama, kaip ir kokiomis priemonėmis bus siekiama GK įtvirtinimo, nėra numatytas nuoseklus tikslo siekimo kelias.

Pranešėja iš Belgijos pristatė naują sąvoką ir gestą „calibration“, kuris reiškia „kurtieji, gebantys prisitaikyti“. Kalbėtoja rėmėsi supratimu, kad kurtieji yra vizualiai stiprūs, net nemokėdami ar nepakankamai mokėdami tarptautinę gestų kalbą, geba susikalbėti, t. y. prisitaikyti. Tačiau pranešėja ragino, kad tai netaptų miegu ant laurų: stiprinti gestų kalbų mokėjimą ir taip didinti savo šansus dar geriau prisitaikyti, gauti kuo tikslesnę informaciją.

5 diena. Indijos atstovas informavo, kad jo šalyje nuotolinio kurčiųjų ugdymo rezultatai buvo tokie geri, kad pranoko iki pandemijos vykusio kontaktinio mokymo pasiekimus. Taip pat papasakojo apie 2018 m. įkurtos organizacijos „Orjet“, besirūpinančios kurčiųjų sportine veikla ir švietimu, darbą.

Mokyklos direktorius iš Japonijos pristatė privačios kurčiųjų mokyklos veiklą. Joje yra 70 klasių ir 15 darželių grupių. Dirba 26 kurtieji pedagogai ir 15 girdinčiųjų pedagogų, visi jie moka gestų kalbą. Čia visi nevaržomai bendrauja GK. Kai direktorius perskaitė pranešimą, šalia jo išsirikiavo mokyklos auklėtiniai ir plojo kartu su žiūrovais.

Kanados kurtieji guodėsi: jų šalyje klausos negalią turintys žmonės susiduria su iššūkiu – prastai veikiančiu ir labai brangiu mobiliuoju internetu. Ir dar papasakojo apie vykdytą tyrimą, kai slapti pirkėjai lankėsi parduotuvėse. Tyrimas atskleidė, kad tik 9 proc. pardavėjų sugebėjo naudotis GK ver-



LKD atstovai K. Vaišnora ir V. Lukošūtė, WFD prezidentas dr. J. J. Murray ir viceprezidentas K. Bergmann.

tėjų paslaugomis nuotoliniu būdu. Kiti net nežinojo, kad tokia paslauga egzistuoja.

WFD lyderiai parengė pranešimą apie įtraukųjį ugdymą. Jie informavo, kad nesutinka su valstybių politikų siekiu naikinti kurčiųjų mokyklas. Taip pat kategoriškai paneigė, jog kurčiųjų mokyklos – tai specialiosios mokyklos. Kurčiųjų mokykla nėra specialioji mokykla, nes joje, kaip ir girdinčiųjų mokykloje, išklausa visa ugdymo programa. Dėl to WFD rekomendacija vyriausybėms – pirmiausia pradėti nuo kurčiųjų mokyklų atnaujinimo, jog visi pedagogai gebėtų laisvai bendrauti gestų kalba, o tik tada kalbėti apie įtraukiojo švietimo procesą girdinčiųjų mokyklose. Kurčiųjų mokyklos ragintos rengti projektus ir tobulinti girdinčiųjų pedagogų gestų kalbos įgūdžius. O kurčiųjų bendruomenė turėtų atidžiai vertinti, kaip dirba kurčiųjų mokyklos. Įtraukusis ugdymas pagal WFD, kai girdintys vaikai turi galimybę bendrauti GK tam, kad kurtieji vaikai GK galėtų bendrauti ne tik su pedagogais, bet ir su bendraklasiais. Kitais atvejais – tai tik integracija.

Prisimenant tragiškus Milano kongreso padarinius auditorijos buvo paprašyta atsistoti, išjungti šviesas ir įsijungti mobiliuosius telefonus bei pašviesti į sceną su žibintuvėliais. Mintis tokia, jog žibintuvėliai – tai tarsi kurčiųjų lyderiai, kurie apšviečia ir rodo kelią abejojančioms, nedrąsiems kurtiesiems, ragindami eiti paskui lyderį ir ginti kurčiųjų teises.

Ypač daug pranešimų tądien skirta identiteto temai (kurčiasis, mergina, juodaodis, LGBT+) bei raginta paisyti ir gerbti visų skirtybės.

6 diena. Priešpaskutinę renginio dieną susitelkta į kurčiųjų organizacijų kūrimo ir stiprinimo temą, ypač Afrikoje, Azijoje. Žinoma, kad kurčiųjų minėtuose regionuose gyvena



WFD GA delegato pažymėjimas.

daug, bet jie per silpni veikti be pagalbos. Aptarta teikta ir numatoma teikti organizacinę, finansinę, ideologinę pagalbą, mokyta tinkamai susidėlioti organizacijų steigimo ir veiklos žingsnius.

Taip pat plačiai nagrinėta GK kaip kurčiųjų žmonių teisės tema. Be kita ko, pagal WFD GK kursai turi būti organizuojami ne tik apskritai girdintiesiems, bet ir kurčiųjų girdintiems tėvams atskirai. Atskleisti tėvų mokymo specifikos ypatumai, aptartos perspektyvios mokymo strategijos.

Raginta kurti savitarpio pagalbos grupes sergantiems vėžiu kurtiesiems, keltas klausimas dėl tinkamo medicinos paslaugų prieinamumo lyties keitimo operaciją pasirinkusiems kurtiesiems.

Juodaodė pranešėja kritikavo baltaodžių dominavimą kurčiųjų valdymo organuose, atliekant įvairius tyrimus, skleidžiant nuomonę. Pasisakymo esmę būtų galima nusakyti formule: „Nieko apie juodaodžius kurčiuosius be juodaodžių kurčiųjų.“

7 diena. Liepos 15 d. kongresas baigėsi. Jo darbe dalyvavo 2 tūkst. klausytojų iš 121 pasaulio valstybės. Jame pristatytos 6 temos ir perskaityta 95 pranešimai.

Respublikinės valdybos posėdyje

„Akiračio“ inf.

Rugsėjo 13 d. surengtas nuotolinis LKD Respublikinės valdybos (RV) posėdis.

UAB „Elkados“ situacija. Prieš pat birželio 16 d. LKD pasiekė UAB „Elkados“ raštas, kuriame pranešta, kad įmonė nepajėgi tęsti gamybinės veiklos. Imtis konkrečių veiksmų tuomet RV trūko informacijos, tad vyкта aiškintis apie įmonės padėtį vietoje. Surinkti finansiniai ir ekonominiai duomenys buvo vertinami neeiliniame liepos 5 d. RV posėdyje. Nuspręsta įmonę likviduoti. Likvidatoriumi paskirtas Martynas Lankutis, UAB „Neveresta“ ir UAB „Atropa“ direktorius. Jam patikėta inicijuoti „Elkados“ pastato pardavimą.

Rugsėjo mėn. 13 d. posėdyje M. Lankutis informavo, kad nuo likvidavimo procedūros paskelbimo atsirado 3 pirkėjai ir dabar vyksta derybos. Pranešėjas teigė, kad galimi pirkėjai siūlo ne tik savo kainą, bet ir kelia tam tikrų sąlygų pardavėjui. Kai kurias esą įmanoma įvykdyti, kai kurioms trūksta laiko ar finansinių išteklių. Galutinis LKD, kurios vardu veikia M. Lankutis, tikslas – gauti už pastatą didžiausią įmanomą kainą ir parduoti jį palankiausiomis LKD sąlygomis. Tai yra už objektą gauti tokią sumą, jog sumokėjus skolas (atsiskaicius su įmonės darbuotojais, VMI ir Sodra), dar liktų lėšų LKD. Daugiau detalių paviešinti kalbėtojas teigė negalintis, jog nepakenktų galimai sandorio sėkmei.

M. Lankutis pranešė, jog turėjo priimti vieną neatidėliotiną sprendimą – iš „Neverestos“ sąskaitos apmokėti „Elkados“ 4,5 tūkst. eurų elektros skolą. Jo skaičiavimais, jei to nebūtų suskubęs padaryti iki nurodyto termino, įmonei būtų skirta 60 tūkst. eurų dydžio bauda.

Kodėl nebuvo galima sąskaitos apmokėti iš „Elkados“ lėšų? Įmonės lėšos yra įšaldytos po to, kai „Elkada“ iki birželio 25 d. negalėjo sumokėti Sodros ir VMI skolos dalių pagal sudarytas dvišales skolos išskaidymo sutartis. Pažeidusiai sutarties nuostatas bendrovei Sodra bei VMI iš karto įšaldė ne tik visas banko sąskaitas, bet ir pateikė inkasinius pavedimus, taip užkirsdama kelią bendrovei atsiskaityti su kitais tiekėjais. Dėl to, kad buvo pažeistos sutarties su VMI ir Sodra sąlygos, įmonė neteko teisės derėtis dėl sutarties sąlygų peržiūrėjimo anksčiau negu po 1 metų. Tai „Elkados“ atveju yra tiesiog per ilgas terminas.



RV posėdžio ekrano kopija.

6 bendrovės darbuotojai kreipėsi į Darbo inspekcijos ginčų komisiją dėl negautų nuo 2023 m. kovo mėnesio atlyginimų, taip pat išeitinių kompensacijų ir atostoginių. Iki rugsėjo posėdžio likvidatoriui pavyko su 5 darbuotojais sudaryti taikos sutartis, pagal kurias priklausančio atlygio jie lauks iki 2024 m. sausio 5 d. Vienas darbuotojas laukti atsisakė, su juo atsiskaityti reikės jau spalį, todėl antstolis šią sumą išieškos iš įmonės turto.

M. Lankutis paaiškino, kodėl svarbu pastatą parduoti iki 2024 m. sausio 5 d. (0,5 m. nuo likvidavimo pradžios). Jeigu to nepavyktų padaryti, pagal Akcinių bendrovių įstatymą taps privalu skelbti įmonės bankrotą.

LKD pastato būklė. Šv. Kazimiero g. 3 pastato Vilniuje būklė, konstatavo prezidentė V. Lukošūtė, labai prasta. Stogas nusidėvėjęs, leidžia vandenį, dėl to pažeistos stogo laikančiosios konstrukcijos. Netinkama patalpų vėdinimo sistema, kabinetų sienos įdrėkusios, patalpose šalta ir drėgna, todėl pastatą „užpuolė“ faktiškai neišnaikinas pelėsis. Dar sena elektros instaliacija, atgyvenę nuotekų vamzdžiai – štai tokia „puokštė“ bėdų.

V. Lukošūtė kartu su komanda nuo pat pirmųjų darbo dienų pradėjo ieškoti pastatui „pagalbos“.

Neseniai pasikvietė konsultantus, kurie davė patarimų. Kad būtų sutaupyta šilumos, ekspertai rekomendavo pakeisti nusidėvėjusius vamzdinius. Kadangi pastatas yra kultūros paveldo objektas, visų pirmiausia jie rekomendavo kreiptis į Kultūros paveldo departamentą (KPD) ir išsiaiškinti, kokiomis statybinėmis medžiagomis bus

privalu perdengti stogą (manoma, kad teks dengti čerpėmis, jos brangios).

Kaip pritraukti pastato remontui lėšų? LKD atstovai domėjosi įvairiomis galimybėmis. Juk pinigų reikės labai daug, tad, be KPD remtino projekto (jis dengtų apie 40–50 proc. išlaidų), gali tekti ieškoti fizinių asmenų, įmonių ar kitų šaltinių paramos.

Tačiau prieš tai svarbu atlikti rimtus ir atsakingus namų darbus – parengti išsamų pastato istorinį, kultūrinio paveldo aprašymą prieš remontą ir įvertinti, kokią pridėtinę vertę pastatas įgytų po remonto. Po išsamios analizės būtų galima rengti investicinį projektą. Jis būtų ir labai didelis, ir atsakingas. Svarstoma, kad tam reikėtų samdyti patyrusį specialistą, nes tokiame projektui LKD kompetencijos neturi.

Paramą gauti tikimybę padidintų pačios LKD lėšų investicija į remontą, bet, žinia, pastate šiuo metu yra labai daug laisvų, nenaudojamų patalpų. Svarbu jas kuo greičiau „įgalinti“, kad būtų galima generuoti didesnę pelną ir padidinti LKD biudžetą.

Deja, išnuomoti patalpas sudėtinga, joms trūksta estetiškos išvaizdos. RV nariai siūlė savo idėjas, kaip būtų galima patalpas padaryti patrauklesnes. Padėkojusi už pasiūlymus, LKD prezidentė informavo, kad komanda imsis iniciatyvos ieškoti nuomininkų pati. Su nekilnojamo turto agentūra „Ober-Haus“ sudaryta sutartis yra neveiksminga. Per beveik 2 metus nuo įdėto skelbimo neatsirado nė vienas nuomininkas.

Kiti klausimai. LKD vadovė pristatė šių metų Tarptautinės kurčiųjų žmonių savaitės Lietuvoje programą, supažindino su šviežiausiomis naujienomis.





Sukako 2-ąjį metų Vilniaus įmonės direktoriaus pavaduotojos pareigose.



Darbą baigė 1996–2000 m. kadencijos LKD valdyba.

V. Vaitkutė: buvome savo laikmečio vaikai

Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė – pasaulio dėmesio užkariavimo laikas. 7 dienas įvairiuose Žemės kampeliuose kurtieji kalba apie savo kultūrą, pasiekimus, su savo šalių vyriausybėmis derina ateities planus. O kaip buvo tuomet, kai LKD dar nepriklausė Pasaulio kurčiųjų federacijos šeimai, gal net nebuvo apie ją girdėjusi? Kokią viziją tuomet puoselėjo, dėl ko ir už ką kovojo? Praeities uždangą sutiko praskleisti to meto įvykių liudininkė, taip pat ir jų iniciatorė **Vanda VAITKUTĖ**: ilgametė Vilniaus kurčiųjų gamybos mokymo kombinato direktoriaus pavaduotoja, vėliau LKD pirmininko pavaduotoja.

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Nuo amatininkės iki kurčiųjų lyderės

V. Vaitkutės profesinė karjera prasidėjo 1967 m. Vilniaus amatų mokykloje įgijusi vidurinį išsilavinimą ir siuvėjos specialybę, jaunutė mergina gavo paskyrimą į LKD Vilniaus gamybos mokymo kombinatą. Po metų perėjo dirbti klubo vedėja į LKD Vilniaus m. skyriaus valdybą. Dar po metų grįžo į įmonę ir pradėjo kopti karjeros laiptais: dirbo kontroliere, brigadininke, meistre, vyresniąja meistre, pamainos viršininke. 1979 m. buvo paskirta direktoriaus pavaduotoja, tapo atsakinga už kombinato kurčiųjų reikalus.

1974–1976 m. V. Vaitkutė neakivaizdžiai mokėsi ir baigė Vilniaus kultūros mokyklą, įgydama aukštesnįjį išsilavinimą (dabar – aukštasis neuniversitetinis išsilavinimas). 1976 m. už gerą ir aktyvią visuomeninę veiklą buvo apdovanota „Garbės ženkle“ ordinu.

2001 m. spalio 15 d. XII LKD suvažiavime dviejų balsų persvara (prieš kitą kandidatą Aleksą Jasiūną) buvo išrinkta LKD pirmininko pavaduotoja. Šias pareigas ėjo iki 2008 m.

Prieš 40 ir 20 metų

Tuometė Vilniaus amatų mokykla keletą praėjusio amžiaus dešimtmečių garsėjo kaip kurčiųjų amatininkų ir kurčiųjų lyderių rengimo kalvė. Deja, vėliau jos prestižas pradėjo smukti, kol kurtieji beveik nustojo čia stoti. 2022 m. kurčiųjų profesinė įstaiga liovėsi egzistavusi: tapo profesinio mokymo centro „Žirmūnai“ skyriumi. Gaila, bet jos niekas, išskyrus Jus, nepasigedo.



E. Jočytės nuotr.

LKD pirmininko pavaduotoja Vanda Vaitkutė (2001–2007).

Su mokslo metais Vilniaus amatų mokykloje sieju šviesiausius savo jaunystės prisiminimus. Mokykloje dėstė reiklūs, bet ir labai rūpestingi dėstytojai, gerai parengė darbui ir gyvenimui. Ir mokyklos direktorius A. Usonis nors buvo griežtas, bet ir tėviškas. Ir visa mūsų laida buvo superinė! Mielai mokslus amatų mokykloje dar pakartotčiau. Ar žinote, kad šiemet ši profesinė įstaiga būtų minėjusi veiklos 75-metį? Jei leisite, norėčiau savo prisiminimais apie mokyklą pasidalinti atskirame straipsnyje.

Būsime dėkingi, kad padėsite užpildyti kurčiųjų istorijos spragas, lauksime straipsnių. Na, o dabar leiskimės Jūsų profesinės karjeros pėdsakais. Pati ilgiausia stotelė – Vilniaus gamybos mokymo kombinatė.

Vilniaus amatų mokykla daugelį metų Vilniaus gamybiniam mokymo kombinatui buvo pagrindinė jaunų specialistų „tiekėja“. Savo klestėjimo laikais priimdavom į darbą visus norinčius. Vilniuje buvo pastatyti du kurčiųjų bendrabučiai: viengungių ir šeimyninis. Stengėmės visus kurčius darbuotojus juose apgyvendinti. Tais laikais tai buvo rimta paskata dirbti kurčiųjų kombinatė.

Įmonėje vyravo draugiška atmosfera. Čia dirbantys girdintieji mums pavydėjo vienybės, susitelkimo. Veikė Moterų taryba, Jaunimo globotinių taryba, pirminė kurčiųjų organizacija, susikūrė stipri profesinė sąjunga. Žinoma, buvo ir komjaunimo pirminė organizacija, pirminė komunistų partijos kuopelė. Beje, prieš sutikdama 1979 m. pradžioje užimti direktoriaus pavaduotojos pareigas, išsi-



LKD meno šventė, Klaipėda, 2002.



LKD Vilniaus įmonei 30 metų (1984).

derėjau, kad nebūsiu verčiama stoti į komunistų partiją. Labai įkalbinėjo, tuometis LKD pirmininko pavaduotojas Henrikas Juchnevičius net kvietėsi asmeninio pokalbio, ragino sekti jo pavyzdžiu, bet aš nepasidaviau. Likau nepartinė.

Apie 1976 m. kombinato veikla labai išsiplėtė: veikė elektrotechnikos gaminių cechą (dabar – baras), kartu su Vilniuje veikusia „Skaitek“ gamykla per metus visai Sovietų Sąjungai pagamindavome 7 mln. elektros skaitiklių, iš jų – 2 mln. mūsų įmonėje. Taip pat veikė energomechaninis (dirbo šaltkalviai, montuotojai, tekintojai), metalo apdirbimo, namudinis cechai, stalių dirbtuvės, iki 1990 m. – ir batsiuvų cechą. Siuvimo ceche siuvėjos dirbo dviem pamainomis: SADM užsakymu darbo drabužius siuvo visai Lietuvai. Tik vėliau, santvarkai pasikeitus, keitėsi ir siuvinių asortimentas, pamažėle įsivažiavome vykdyti užsieniečių užsakymus. Turėjome tiems laikams didelį transporto priemonių parką: automobilių, du mikroautobusus. Klestėjome. Įmonės privaloma tvarka LKD pervesdavo 20 proc. ir daugiau savo pelno, tad klestėjo ir Draugija. 1985 m. Vilniaus įmonėje dirbo 1360 darbuotojų, beveik pusė jų buvo kurtieji.

Mano žinioje buvo 10 darbuotojų. Kaip minėjau, buvau atsakinga už bendrabučių veiklą, skirstėme poilsinius kelialapius į Vilkokšnį, „Varpelį“, organizavome darbuotojams keliones, ekskursijas, rūpinomės kurčiųjų turinigu laisvalaikiu ir net buitimi. Ypač džiaugiausi sporto metodisto Ramūno Dovydeno darbu. Jis rengė spartakiadas tarp įmonių, organizavo tuomet privalomas rytines mankštas darbuotojams. Tvarkėsi puikiai.

1976–1980 m. buvo laikas, kai visko stigo. O mūsų moterys iš visų išsiskirdavo originaliomis kepuraitėmis, šalikėliais, dailiais paltukais. Girdintieji vyrai klausdavo, iš kokių parduotuvių visa tai. O mes išdidžiai atsakydavome, kad pačios pasisiuvame ir nusiamezgame.

Rengėme rankdarbių, kulinarijos parodas. Aktų salę tiesiog užtvindydavo kurčiųjų ga-

miniai: nuo staltiesių, palaidinių iki kilimų, žvakidžių, paveikslų, nuo humoristinių užkandžių iki įmantrių patiekalų. Profesinė sąjunga mums parūpindavo sporto inventoriaus, įmonės administracija prisidėdavo prie kurčiųjų kelionių organizavimo lėšomis. Buvome didelė, draugiška šeima.

Iširus Sovietų Sąjungai, viskas ėmė keistis. Bankrutavo „Skaitek“, nebereikalingas tapo ir mūsų elektrotechnikos cechą, sumažėjo ar užsidarė kiti. Daug kurčiųjų liko be darbo. Krito įmonės pajamos, tad suprastėjo ir LKD finansinė padėtis. Direktoriui pasakiau, kad darbo man beveik nebeliko, noriu išeiti, bet jam atrodė kitaip, įkalbėjo dar pasilikti.

Tačiau netrukus vyko LKD pirmininko pavaduotojo rinkimai ir Jūs vis dėlto pasitraukėte. Kokie darbai Jūsų laukė naujoje darbovietėje, ar „kieta“ buvo LKD pirmininko pavaduotojos kėdė?

Su kurčiųjų bendruomene sutariau. Respublikinėje valdyboje ne visuomet visi buvome vienminčiai, kartais ir ginčydavomės, bet manau, tai normalu. Visada pasisakiau už geresnį kurčiųjų išsilavinimą, ne visi negalios bičiuliai mano poziciją palaikė, kartais nuvertindavo mokslą. Bet galų gale vis tiek visi kartu siekėme pokyčių. Į tuometį Vilniaus pedagoginį institutą įstojo ir studijas baigė pirmoji kurčiųjų studentų laida. Tai buvo proveržis.

Palaikomoji rehabilitacija. SAM dokumentuose rehabilitacija kurtiesiems buvo įteisinta, bet praktikoje tai neveikė. Vadovaujant sveikatos ministrai R. Dobrovolskiui nepavyko nieko pasiekti. Jis mus stumdė nuo vieno savo specialisto prie kito. Galų gale priėmė vyriausiasis rehabilitologas A. Juocevičius, pažadėjo padėti, bet žodžio netesėjo. Tas pats pasikartojo su ministru J. Oleka.

Pagaliau sulaukėme vietų „Baltijos“ poilsio namuose. Tačiau poliklinikoje gydytojai skirtingai interpretavo gydomąją ir palaikomąją rehabilitaciją, neįgalumo grupes, siūlydavo ambulatorinį gydymą arba tiesiog išsisukinėjo. Tik patys atkakliausieji išvyk-

davo palaikomosios rehabilitacijos. Deja, kaip žinote, šio iškovojoimo ilgai išlaikyti nepavyko.

„Spaudėme“ LRT televiziją versti daugiau laidų kurtiesiems. Įsiminiau priėmimą pas tuometę LRT direktorę R. Miliūtę. Nustebino, kaip ji buvo pasiruošusi susitikimui. Susipažinusi su daugelio Europos šalių visuomeninių, net komercinių transliuotojų įsipareigojimais kurtiesiems, programų vertimo į gestų kalbą apimtimis. Pokalbis buvo dalykiškas, jo pabaigoje LRT vadovė paprašė laiko ES patirties analizei, naujų galimybių suradimui.

Nekilo problemų tvarkant reikalus Vilniaus m. savivaldybėje, Invalidų reikalų tarnyboje (dabar – NRT), Techninės pagalbos centre. Dar nedirbau LKD, bet jau buvau įtraukta į darbo grupes dėl II neįgalumo grupės pripažinimo kurtiesiems ir dėl LGK statuso. Šį mūsų darbą vainikavo sėkmė.

2005 m. LKD tapo Europos kurčiųjų sąjungos nare.

Būtų gera neakivaizdžiai pasilabinti su Jūsų pažinotais to meto šviesuoliais...

Iš girdinčiųjų LKD darbuotojų norėčiau geru žodžiu paminėti Stasį Linkevičių. Jau esu minėjusi apie vadovą Vytauto Skobo, Petro Gasiūno nuopelnus.

Per darbo metus sutikau daug neeilinių kurčiųjų asmenybių. Emiliją Jurkevičienę, Šiaulių TV pirmininkę, nuostabią, labai sąžiningą, įžvalgią moterį, kuri visada tiesė pagalbos ranką, talkino patarimais. Sunkią gyvenimo vagą išarė Zofija Armonavičienė, Klaipėdos TV pirmininkė, nepailstanti visuomenininkė, visada geros nuotaikos, su šypsena veide. Draugiški, tarpusavio supratimu grįsti santykiai mane siejo su ilgamete Vilniaus TV pirmininke Genovaite Sabukienė. Apie aktyvius LKD narius Algį Galčių, Augustiną Zinių jau esu kalbėjusi anksčiau. Beje, pastarasis buvo didžiausias „Akiračio“ gerbėjas ir kolekcionierius. Turbūt nebuvo kito bendruomenės nario, kuris taip lauktų kiekvieno naujo kurčiųjų leidinio.

V. Vaitkutė: buvome savo laikmečio vaikai

→ Išskirtinė Prano Petrikausko asmenybė. Tikras eruditas, rūpestingas, kurčiųjų gerbiamas žmogus. Jau sunkiai sirgdamas parengė knygėlę apie LKD judėjimą, kuri tikras lobis. Tačiau leidinuke autorius nė žodeliu neužsiminė apie save. Mano pareiga būtų parašyti apie jį.

Gręžiamės į dabartį

Vyksta aršios diskusijos dėl įtraukiojo kurčiųjų ugdymo. Kokia Jūsų nuomonė?

Pasakysiu – būkite atsargūs. Neprigirdintieji – taip, jie galbūt ir sugebės pritapti prie girdinčiųjų. Tačiau kurtieji gali įsivaryti nevisavertiškumo kompleksą visam likusiam gyvenimui. Pati esu mokiusis su girdinčiaisiais, žinau, ką kalbu.

Kurčiųjų bendruomenė tarpusavyje vis aptarinėja Šv. Kazimiero g. 3 pastato likimą. Kaip manote – reikėtų pasilikti čia ar kraustyti?

Jau mano laikais buvo keliamas klausimas, ką daryti su pastatu. Variantas Nr. 1 būtų – jį remontuoti ir likti čia. Tačiau jei tai yra ne pagal kišenę, gal, sakau, geriau parduoti? Kol nesusikaupė skolų ar neatsitiko bėda. Ir ieškoti „autonominio“, nuošalesnio pastato pirkti, žinoma, prieš tai išsiaiškinus, ar nėra užsislėpusių nuomininkų.

Atidžiai sekate kurčiųjų bendruomenės įvykius. Ką fiksuoja Jūsų žvilgsnis?

Džiugina, kad tęsiama meno švenčių tra-

dicija, kad išsaugotos ir tebegyvuoja teritorinės kurčiųjų organizacijos, kad stengiamasi dėl kurčiųjų, rūpinamasi lietuvių gestų kalba. Tačiau liūdžiu, sukrėtė žinia, kad teko sustabdyti 2 kurčiųjų įmonių veiklą. Žinoma, suprantu, kad sąlygos nuo mūsų laikų labai pasikeitė, vyriausybė jau neberemia kurčiųjų darbo vietų, bet dėl to, kad viskam yra logiškas pateisinimas, širdį skauda nė kiek ne mažiau.

Kad ir kas bebūtų, LKD linkiu užtikrinti kurčiųjų bendruomenei stabilumą, išlikti, į vadovaujamus postus visada rinkti atsidačiusius, kompetentingus, patirties turinčius vadovus. Visai bendruomenei – sveikatos ir sėkmės.

Pokyčiai Klaipėdoje: nauja komanda, šviesesnės patalpos, aktyvesnė bendruomenė

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Tęsiame neakivaizdinę kelionę po LKD regionines organizacijas ir šįkart mūsų stotelė – Klaipėdoje. Prie Šermukšnių g. 25 slenksčio „pasitinka“ vyriausiasis šeimininkas – LKD Klaipėdos skyriaus vadovas, VŠĮ Klaipėdos kurčiųjų centro (KLKC) direktorius Julius BUINICKAS.

Kai visi tarsi vienas

„Mano suartėjimas su kurčiaisiais prasidėjo krepšinio treniruotėse. Ne tik kamuolį gainiojome, bet ir daug bendravome, išsikalbėdavome“, – prisimena ir pats klausos negalią turįs pašnekovas. – Tad, kai 2016 m. įsidarbinau asmeniniu asistentu Klaipėdos KRC, kurčiųjų poreikius ir problemas jau neblogai žinojau, tikėjau būsiąs pajėgus jas spręsti. Įvairiose pareigose dirbau iki 2022 m., o tada Klaipėdos TV (dabar – LKD Klaipėdos skyrius) ataskaitinėje konferencijoje bendruomenė mane išrinko pirmininku (dabar – vadovas). Dar pusmetį mūsų organizacijoje buvo tam tikra „dvišaldystė“, nes iki 2022 m. pabaigos VŠĮ Klaipėdos KRC (dabar – KLKC) direktorės pareigas ėjo Nijolė Kaminskienė. Stebėjau p. Nijolės darbą, sėmiausi iš jos patirties.“

Šiandien J. Buinickas kiek ironiškai šypso: LKD Respublikinei valdybai jį 2023 m. pradžioje paskyrus KLKC direktoriumi ne viskas ėjosi pagal įsivaizduojamą scenarijų. Akredituotų socialinių paslaugų teikimas pareikalavo greito persiorientavimo nuo seno prie naujo, čia ir dabar įgyvendinti, kas numatyta, ir nedelsiant priimti dar neišbandytus sprendimus. Sukaupia patirtis atsitraukė į antrą planą. Lyg to būtų negana, darbo sutarties

nepanoro pratęsti dauguma darbuotojų.

Tačiau ne šiaip sakoma, kad, kai likimas užveria duris, jis atveria langą. Taip buvo ir šįkart. Šiandien pašnekovas jau užtikrintai teigia, kad jam pavyko suburti nors kiek ir mažesnę nei buvo anksčiau, bet labai šaunią, darbščią 6 darbuotojų komandą, kurioje kiekvienas narys vienas už kitą, o visi – už kurčiuosius. Susipažinkime.

Violeta Galdikienė – socialinė darbuotoja Klaipėdos mieste ir rajone, taip pat Šilutės ir Kretingos rajonuose. Komandos nare tapo tik šiemet. „Kaip ir kiekvienas darbas, taip ir šis, reikalauja atsakingumo, o darbas su dokumentais dar „prašo“ ir atidumo bei kruopštumo“, – kaip visada, nuoširdžiai ir atvirai kalba p. Violeta ir dar sako: – Užaugau kurčiųjų šeimoje, tikrai ne visada buvo lengva, tad, susidūrusi su kliūtimis, visada pagalvodavau, kad kai užaugsiu, būsiu „pagalba“ kurtiesiems. Kaip ir svajojau, taip ir įvyko: esu ir dirbu kurčiųjų sistemoje.“

Danutė Tumaitienė – individualios priežiūros darbuotoja Šilutės rajone. Gestų kalbos vertėjo bakalauro laipsnį turinti specialistė Klaipėdos KRC dirba nuo 2007 m. Į darbą „atvedė“ kurčias sūnus Donatas Tumaitis. Su tuomete direktore N. Ka-



Julius Buinickas.

Asmeninio albumo nuotr.

minskiene nuo pirmųjų pažinties minučių užsimezgė šiltas ryšys, tad nudžiugino, bet labai nenustebino po kelių dienų pasiekęs vadovės kvietimas atvykti į darbo pokalbį. D. Tumaitienė yra dirbusi įvairiose pareigose: projekto vykdytoja Šilutės r., informante konsultante, užimtumo vadove, daug sakosi dirbanti su kurčiųjų šeimos nariais.

Atrodytų, šilutiškių bendruomenė nėra didelė, bet nereta diena, kai projekto vykdytoja sulaukia ir 17 klientų. Ne visiems jiems reikia paslaugų, kartais esą žmogui užtenka būti išklaustam ir suprastam. Moteris neskirsto klientų. Ji nuoširdžiai stengiasi dėl visų. Tokia teigiama nuostata padėjo su klientais užmegzti grįžtamąjį, pasitikėjimu, pagarba ir nuoširdumu grįstą ryšį.

Eglė Karaliūtė – individualios priežiūros darbuotoja Klaipėdos mieste ir rajone. „Kurčiųjų centre dirbu antrus metus. Myliu savo darbą, dirbu todėl, kad patinka ir kad padėčiau kitiems. Būna visokių dienų,



Visi mėgsta ekskursijas: apsilankymas „Svyturio“ alaus darykloje.

kartais ir namo „parsinešu“ savo klientų problemas. Tokiomis dienomis džiaugiuosi, kad gyvenu visai šalia miško ir jūros. Išeinu pasi-vaikščioti ir gamtos „terapija“ padeda mintis sudėlioti į savo vietas. Padėdama kitiems, augu ir pati, nuolat sužinau naujų dalykų. Esu dėkinga kolegoms, iš kurių, kai reikia, visada sulaukiu palaikymo ir pagalbos“, – redakcijai parašė Eglė.

Paulina Triušytė – Klaipėdos KC finansininkė, individualios priežiūros darbuotoja Klaipėdos mieste ir rajone. Klaipėdos kurčiųjų centre pradėjo dirbti tik šiemet, o su kurčiųjų bendruomene yra pažįstama visą gyvenimą. Augo kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų šeimoje, gestų kalbos išmoko dar visai mažutė. Mergina atvirauja: „Kol kas kiekviena darbo diena prilygsta siurprizui. Niekada negali iš anksto žinoti, kokios pagalbos, koku pavidalu reikės klientui. Tuo ir žavingas šis darbas. Džiaugiuosi, kad sudėtingesniu klausimu galiu bet kada kreiptis pagalbos į savo kolegas – šie mielai nukreipia tinkama linkme, pataria. Džiugu matyti ir laimingus klientus, kai pavyksta jiems padėti, atsakyti į rūpimus klausimus. Kurčiųjų šypsenos motyvuoja ir įkvepia dar labiau stengtis.“

Vilma Tarakanovienė – individualios priežiūros darbuotoja Kretingos rajone. Darbas su kurčiaisiais ir neprigirdinčiais moteriai nėra svetimas, problemos žinomos, nes ji pati augina dukrą su klausos negalia. Tad, prieš 3 metus sulaukusi pasiūlymo dirbti KLKRC, ilgai nedvejojo. „Nesiliauju tikėjusi, kad mūsų atliekamas darbas ir teikiama pagalba Draugijos narių gyvenimą gali pakreipti geresne linkme. O dienų šiame darbe būna visokių, kartais mano siūloma pagalba priimama dėkingai ir noriai, o kartais ir ignoruojama. Tada tenka po kelis kartus bandyti, kol pavyksta rasti bendrą kalbą ir sprendimą. Kartais žmonėms reikalinga suteikti socialines paslaugas, o kartais draugiškai susėdame prie arbatos ar kavos puodelio. Smagiausia, kai supranti, jog tai, ką darai, yra reikalinga“, – sako darbuotoja.

Paslaugos, pramogos, savanoriai

Kartu su stipriai atsinaujinusia komanda prasidėjo pastebimi pokyčiai ir apie 120 narių buriančioje Klaipėdos kurčiųjų bendruomenėje (LKD Klaipėdos skyriuje yra apie 350 narių). Žmonės tapo aktyvesni. Pradėjo dažniau lankytis ne tik dėl „įpareigojančios“ socialinių paslaugų teikimo tvarkos, bet ir dėl poreikio pasižmonėti, pabendrauti, čia tvyrančios geros auros, dėl organizuojamų renginių ir ekskursijų.

Vien ši rugsėjį grupė bendruomenės narių išbandė pramogą van-

dens autobusu (naujovė Klaipėdoje), rinkosi į jau trečią šiemet proto mūšį. Ši intelektualinė veikla tiesiog užbūrė bendruomenę, joje dalyvauja jauni ir seni. Pavykusi ir vasarą surengta popietinė iškyla (piknikas). J. Buinickas informuoja, kad įvairių ekskursijų ir pramogų vis daugės, nes tai jo arkliukas – pati mėgstamiausia organizacinė veikla. Kad galėtų bendruomenės nariams skirti visą savo laiką ir energiją, nuo šio rudens jis atsisakė kito savo darbo už sistemos ribų. Tad dabar kurtieji projekto koordinatorių centre ras kasdien.

Planuodami kolektyvines veiklas, klaipėdiečiai visada atsižvelgia į realijas. Žino, kad dienos metu teikiamos paslaugos ne visiems prieinamos dėl asmeninio užimtumo ir įsipareigojimų. Tad vienos veiklos numatytos dienomis, kitokios pagal galimybes vakarais ir orientuotos į skirtingo amžiaus auditoriją. Savaitgalio renginiai, suprantama, skirti visiems. Pastaruosiuose žmonės ypač noriai dalyvauja, gausiai renkasi.

Išaugusį kurčiųjų vizitų į centrą skaičių, svarsto pašnekovas, iš dalies galėjo lemti ir suremontuotos Šermukšnių g. 25 antro aukšto patalpos. Tapo šviesiau ir jaučiau. Už šį labai reikalingą pokytį, neatlygintinai atliktą patalpų remontą J. Buinickas nori viešai padėkoti 3 savanoriams: Simui Staniui, Robertui ir Faustui Simaičiams.

Paklaustas apie dažniausius kurčiųjų poreikius, J. Buinickas teigia, kad jie visai Lietuvai bendri: edukacija, IT raštingumo stiprinimas, kultūriniai ir socialiniai klausimai, registracija pas specialistus, įsidarbinimo reikalai. Anot darbuotojos Eglės, dauguma klaipėdiečių turi darbą arba įsidarbina savarankiškai. Į KLKC klientai dažniausiai kreipiasi, kai turi specifinių reikalavimų darbo pobūdžiui: nori dirbti tik tam tikromis valandomis, kelia sąlygą dirbti arti namų ar pan. Tačiau esą ir tokiais atvejais dažniausiai pavyksta padėti. Centro buveinė nedidelė, apie 127 m², bet vietos užtenka visiems: čia turi patalpas Klaipėdos jaunimo organizacija, sporto klubas „Šermukšnis“. Iki pandemijos kartą per ketvirtį rinkdavosi pabendrauti senjorai, jai prasidėjus veikla nutrūko. Dabar direktorius su klubo pirmininke Aldona Stase Gailiene sutarė, kad senjorai savo sueigas atnaujins.

Akredituotas paslaugas Klaipėdos mieste šiemet gauna 50, rajone – 31 LKD narys. Kretingos bei Šilutės rajonuose savivaldybių administracijos kurtiesiems suteikė atskiras patalpas ir ten paslaugos atitinkamai teikiamos 19 ir 32 asmenims. J. Buinickas atvirauja, kad anksčiau KLKRC ir Šilutės savivaldybės administracijos santykiai buvo įtempti. Tad šiemet, su komanda pokalbio į Šilutę vykęs naujasis direktorius kažin ko gero iš susitikimo nesitikėjo. O grįžo į Klaipėdą tarsi ant sparnų: dėl visko pavyko susitarti, pokalbis buvo draugiškas, grįstas abipusiu pasitikėjimu ir supratimu. Nuo šiol teikiant kurtiesiems socialines paslaugas Šilutėje jokių nesklandumų nekylo.

Kad centro komanda auginasi „raumenis“, galima spręsti iš direktoriaus prasitarimo: „Kitąmet Klaipėdos miesto savivaldybės prašyme leisti padidinti aptarnaujamų asmenų skaičių, gauti paslaugas norinčiųjų yra daug daugiau nei šiemet suplanavome aptarnauti.“

Belieka pasidžiaugti klaipėdiečių sėkme ir palinkėti palankaus vėjo.



Violeta Galdikienė.

Danutė Tumaitienė.

Eglė Karaliūtė.

Paulina Triušytė.

Vilma Tarakanovienė.



„Pagaviukas 2023“: aštuonios nuostabios dienos

PAGAVOS inf.

Bendrijos PAGAVA vasara prasideda daug anksčiau nei ją parodo kalendorius. Šiomet registracija į vasaros vaikų stovyklą „Pagaviukas“ prasidėjo gegužės pradžioje ir vos per vieną dieną užsiregistravo visas galimas dalyvių skaičius. Stovykla liepos 2–9 dienomis surengta sodyboje „Dzūkijos perlas“, į ją susirinko 70 dalyvių iš visos Lietuvos.

Per įdomius užsiėmimus, edukacijas ir susitikimus ugdyti vaikų pažintines, kūrybines, aktyvaus poilsio, socialines ir emocines kompetencijas, sudominti Lietuvos istorija, puoselėti nacionalines vertybes ir pilietiškumą bei didinti įsitraukimą į skirtingas veiklas – štai kiek tikslų „įdėjo“ organizatoriai į 8 dienų „Pagaviuko“ stovyklą. Ir viską pavyko išpildyti!

Nuo įsikūrimo, pažindinimosi su aplinka ir taisyklėmis, iki lengvinančių pažintį žaidimų, skirstymosi į būrius, atitinkamos atributikos kūrimo, būrių prisistatymų, komandinių rungtių, muilo burbulų leidimo ir maudynių – štai kiek visko nuveikta per dvi pirmąsias stovyklavimo dienas.

Trečiąją stovyklos dieną svečius keitė svečiai. Visuomenės sveikatos specialistai mokė suteikti pirmąją pagalbą sau ir kitiems, policijos komisariato atstovai supažindino su savo veikla, pirštų atspaudų ėmimo technika, policijos automobilių paslaptimis. Krašto apsaugos savanoriai papasakojo apie pilietinį pasipriešinimą ir atsparumą šiuolaikinėms grėsmėms, supažindino su Lietuvos kariu-

menės istorija. Vaikai turėjo galimybę išbandyti karių atsivežtą ginkluotę, pašaudyti iš lankų ir šautuvų. Karatė klubo „Mohikanas“ atstovai vedė treniruotę, rodė savignyos techniką.

Vakare laukė žygis mišku. Jaunieji žygeiviai ne tik įveikė specialiai jiems parengtą maršrutą, bet ir sėkmingai sprendė Morzės abėcėlę užrašytas ir kelyje paslėptas užduotis.

Pilietiškumo pamokos vyko ir kitą dieną. Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos specialistai supažindino su saugaus maudymosi taisyklėmis bei pagalbos paieška atsitikus nelaimei, aprodė savo įrangą. Į svečius atvykusi Dainora per meninę veiklą vaikus mokė išlieti ir išgyventi savo jausmus, emocijas, susikaupusią įtampą. Vakare stovyklautojų laukė sportinė veikla: kriketas, badmintonas, tinklinis, krepšinis, kvadratas.

Liepos 6-osios rytą stovyklautojai leido kūrybinėse dirbtuvėse – gaminosi tautinę atributiką. Šventinę dieną pasaldino jaunųjų savanorių paruošta cukraus vata, lietuvių gestų kalbos pamoka. Lietuvos istorijos žinias stovyklautojai pasitikrino vakare surengtame



Krašto apsaugos savanoriai – „Pagaviuko“ svečiai.

proto mūšyje. Valstybės dieną vainikavo „Tautiškos giesmės“ giedojimas (LGK pamokėlės rezultatas) ir diskoteka po atviru dangumi.

Kitą dieną laukė kelionė į Kauno IX forto muziejų, ten – edukacija, leidimasis į forto požemius, gidės pasakojimas apie dramatiškas Lietuvos istorijos patirtis ir... suvokimas, kodėl tokia svarbi Lietuvos piliečių vienybė. Popietę visi leidome Kauno mariose, pramoginiame laive „Nemunas“, vėliau – boulingo klube. Vakare stovyklavietėje vyko madų demonstracija.

Septintąją stovyklos dieną vaikai varžėsi lankų mūšyje, mėgavosi muilo putų jūra, dūko ant batuto, visi norintys įgūdžius ugdė organizuotose balionų lankstymo dirbtuvėse. Dieną užbaigė diskoteka ir zefyrų kepimu ant laužo.

„Pagaviuką“ uždarėme tradicine lobio paieška, visą savaitę kruopščiai repetuotu stovyklos šokiu. Visi renginio dalyviai buvo apdovanoti už savaitės nuopelnus.

Stovykla iš dalies finansuota Neįgaliųjų reikalų departamento prie SAM, Vilniaus miesto savivaldybės, Krašto apsaugos ministerijos ir bendrijos PAGAVA lėšomis.

Jubiliejinėje stovykloje prie jūros – per 300 dalyvių

PAGAVOS inf.

Liepos pabaigoje PAGAVA beveik 320 dalyvių sukvietė į 25-ąją vasaros poilsio stovyklą pajūryje „Bėgant iš tylos pasaulio...“ Jubiliejinį renginį sveikino ypatingi svečiai – Irūnos ir Mariaus duetas. Patys sau šventės proga dovanojome daug dainų, šokių, estafetę ir gausybę skanėstų.

Visai šeimai skirtose stovykloje suaugusieji turėjo galimybę klausytis paskaitų, dalyvauti kūrybinėse dirbtuvėse, savitarpio pagalbos grupėse

ar konsultuotis su specialistais individualiai. Tuo pat metu vaikai laiką leido nuotaikingose edukacijose, mokėsi išlaisvinti fantaziją ir atskleisti

savo potencialą, pramogavo ant batuto, mėgavosi muilo putų malonumais.

Gilinome kultūrinės bei istorinės žinias: vyko į Klaipėdoje veikiančią Mažosios Lietuvos istorijos muziejų, į Gintaro muziejų Palangoje. Pastarajame mažieji ne tik apžiūrėjo eksponatus, bet ir atliko fizikinius bandymus su gintaru, išmoko gintarą atskirti nuo kitų mineralų.

Netrūko bendrų veiklų. Tai – sporto šventė, smėlio pilių statymo konkursas, Neptūno ir undinėlių apsilankymas. Dar – įvaizdžių kūrimas ir jų pristatymas madų šou. Veiklas suplanuoti ir įgyvendinti padėjo gausus būrys savanorių, sėkmingą komunikaciją užtikrino gestų kalbos vertėjai.

Stovykla finansuota Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos kultūros tarybos, Neįgaliųjų reikalų departamento, Vilniaus miesto savivaldybės, tėvų, rėmėjų ir bendrijos PAGAVA lėšomis.

Stovyklų savanoriai ir organizatoriai.



PAGAVA: dėl kurčiųjų vaikų ateities

PAGAVOS inf.

Prieš dvejus metus priimtuose Švietimo įstatymo pakeitimuose numatyta, kad nuo 2024 m. visos mokyklos ir visi darželiai turėtų priimti specialiųjų poreikių vaikus, jei jų tėvai, pasitarę su specialistais, nuspręš, jog lankyti tokią įstaigą yra geriausias sprendimas vaikui ir toji įstaiga geriausiai atitinka vaiko poreikius.

Įstatymo pakeitimai priimti, patvirtintas veiksmų planas, pagal kurį specialiųjų poreikių vaikai turėtų būti ugdomi bendrojo lavinimo mokyklose. Tačiau realybėje kurčių ir neprisigirdinčių vaikų ugdymui kyla daug kliūčių. Šiuo metu pats aktualiausias klausimas šeimoms ir jų vaikams, tikime, ir visai švietimo sistemai – tinkamas pasiruošimas įtraukiamajam ugdymui.

Turėdama ilgametę darbo patirtį su šeimomis, auginančiomis sutrikusios klausos vaikus, bendrija PAGAVA ne tik fiksuoja problemas, bet ir siūlo jų sprendimo būdus. Šiuo tikslu paskutinėmis rugpjūčio dienomis Vilkiškių ir Vilniuje organizavome mokymus bendrojo ugdymo mokyklų pedagogams, švietimo pagalbos specialistams „Įtraukusis ugdymas klausos sutrikimą turintiems mokiniams. Kaip padėti mokiniui?“

Mokymuose dalinomės sėkminga sutrikusios klausos mokinių ugdymo ir šeimų įtraukimo į mokymo procesą patirtimi, dalyvius



PAGAVOS mokymuose – gausus bendrojo ugdymo įstaigų mokytojų būrys.

supažindinome su Ugdymo organizavimo rekomendacijomis mokiniams, turintiems klausos sutrikimų.

Didelę asmeninę patirtį sukaupusios lektorės mokymų dalyviams pateikė daug praktiškų patarimų. Gausus užsiregistravusių dalyvių skaičius rodo, kad ši tema mokytojams ypač aktuali. Specialistai domisi, kaip padėti vaikams, ir ieško būdų, kaip užtikrinti sėkmingą ugdymo procesą.

Mokymai organizuojami įgyvendinant Neįgalųjų reikalų departamento prie SAM finansuojamą Neįgalųjų asociacijų veiklos rėmimo 2023 m. projektą „Kurčio vaiko šeima“ ir projektą „Dėl kurčių vaikų ateities“ K2-O4-PK-V-052, finansuojamą EEE finansinio mechanizmo lėšomis. Projektas yra Aktyvių piliečių fondo dalis.

NEĮGALIJŲ REIKALŲ DEPARTAMENTAS
PRIE SOCIALINIS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOSIceland
Liechtenstein
NorwayActive
citizens fund

Kelionėje į Žinių šalį „Akiračio“ inf.

Kai pasirodys kurčiųjų leidinys, rugsėjis jau eis į pabaigą. Šventinės mokslo metų pradžios nuotaikos jau bus užleidusios vietą kasdienei rutinai. Tačiau palinkėti gerų dalykų niekada ne per vėlu. Tad – su dar viena nauja pradžia, brangieji! Linkime ištvermės, optimizmo ir atradimų kelionėje į Žinių šalį. Ir nelaužant tradicijos – žiupsnelis šiųmetės statistikos bei informacijos.

LKNUC. Šiomet į Lietuvos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centrą sugužėjo 103 ugdytiniai. 27 iš jų ugdysis darželyje, 40 yra pradinukai, 36 – vyresniųjų klasių mokiniai. Išleidžiamosios klasės, t. y. 4 gimnazijos klasės, centre šiemet nėra. Vyriausi mokiniai yra vienuoliktokai.

LKNUC didžiuojasi šiemet Rugsėjo 1-ąją sulaukęs gausaus būrio svečių. Bendruomenę apsilankymu pagerbė LR Švietimo, mokslo ir sporto ministras Gintautas Jakštas su patarėju Ignu Gaižiūnu, Lietuvos kurčiųjų draugijos prezidentė Vaida Lukošūtė, Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprisigirdinčius vaikus, bendrijos PAGAVA pirmininkė Rima Sitavičienė su komanda.

KKNUC. Kauno kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centre šiemet ugdysis 15 darželinukų (2 gr.) ir 60 mokinių (suformuotos 9 kl.). Tarp jų yra ir viena jungtinė 3–4 klasė, nėra tik šeštokų.

PKNPM. Panevėžio kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų pagrindinė mokykla



Rugsėjo 1-oji Vilniuje: šypsenos, gėlės, apsikabinimai.

LKNUC – garbių svečių būrys iš ŠMSM, LKD ir bendrijos PAGAVA.



Kelionėje į Žinių šalį

→ mokslo metus pradeda su šešiais klasių „komplektais“, čia mokysis 24 mokiniai ir veiks 1 ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupė. Šioje grupėje – 4 ugdytiniai.

Kaip pranešama, mokslo metų pradžią kartu su mokyklos bendruomene šventė gausus būrys mokinių tėvų, atvyko svečių iš Kėdainių, dalyvavo įvairūs ansambliai, kartu su bendruomene buvo tradiciškai švenčiamas lenkų kultūros festivalis „Aukšinis ruduo“.

Mokytojai ir mokiniai rūpestingai ruošėsi iškilmingam Panevėžio miesto jubiliejinio – 520-ojo gimtadienio paminėjimui. Šventinėje eisenoje buvo reklamuojama lietuvių gestų kalba.



PKNPM aktų salė vos sutalpino Rugsėjo 1-osios šventės dalyvius.

Klaipėdos Litorinos mokykla. Čia suformuotos 4 kurčiųjų klasės. Pradinėje mokykloje mokosi 4 vaikai, pagrindinėje – 16, iš jų 2 ukrainiečiai vaikai.

Palyginkime. Pernai iš viso kurčiųjų ugdymo įstaigas lankė 265 vaikai ir jaunuoliai. Šiomet jų – 226.



Panevėžio kurčiųjų mokyklai – 30

Danutė KRIŠČIŪNIENĖ

Mūsų istorija prasidėjo 1993-ųjų rugsėjo 13 d., kai marijonų vienuoliniame name buvo atidaryta katalikiška kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų mokykla, kurios steigėjas — Švenčiausiosios Trejybės bažnyčia. Direktoriumi buvo paskirtas šviesaus atminimo marijonų vienuolis Petras Kavaliauskas. Prie mokyklos atidarymo ypač prisidėjo buvusi direktoriaus pavaduotoja ugdymui Aldona Veronika Vinkšnelienė, panevėžietės mamos Liucija Šiaučiūnienė ir Julija Mileikienė, Nepriklausomybės akto signataras a. a. Julius Beinortas bei tuomečiai miesto tarybos nariai.

Tačiau gyvenimas — nesustojantis vyksmas su savo kalvelėmis ir nuolydžiais. Išbandėme ir vieną, ir kitą.

Persikėlėme į patalpas Parko g. 19. Nors mokyklos steigėjas darė viską, bet dėl mažo mokinių skaičiaus finansavimo nepakako nei įstaigos patalpoms, nei aplinkai tvarkyti. Daug ko trūko. Mobilizavomės ieškoti paramos iš šalies. Ir mums pavyko.

Suradome rėmėjų iš JAV, Vokietijos, Švedijos, Lenkijos. Apsirūpinome baldais, transportu, mokymo priemonėmis, buitine technika, žaislais, drabužiais. Aplinka, klasės ir patalpos tapo pritaikytos taip, kad mokiniams viskas būtų patogiu ir vietoje: įrengtos ugdymosi bei gyvenimo patalpos, valgykla, organizavome transportą mokinių pavėžėjimui.

Buvo daug šeimų, kurioms taip pat reikėjo paramos, todėl teko padėti ir joms. Taigi, šį etapą vadinčiau nelengvu, o vietomis — net akmenuotu. Tačiau ir sklidinų pilnatvės, nes sutikome savo kelionėje be galo daug nuostabių žmonių. Į mokyklos bendruomenės gyvenimą nuoširdžiai įsitraukė aktyvi panevėžiečių tėvų su neįgaliais girdėti vaikais ir jų draugų bendrija „Adapta“.

Kūrėme, puoselėjome ir tęsėme tradicijas: šventėme Tarptautinę kurčiųjų žmonių dieną, sporto, metų laikų, religines ir valstybines šventes. Organizavome keliones, konkursus, viktorinas, Baltijos šalių spartakiadas, statėme pantomimos spektaklius. Pedagogai sta-

žavosi užsienyje: Švedijoje, Danijoje, Vokietijoje.

Nuolat diegėme naujoves, bendradarbiavome su analogiškais ugdymo įstaigomis Lietuvoje ir užsienyje, kėlėme mokytojų kvalifikaciją, organizavome LGK kursus, vasaros poilsio stovyklas, vyko darbas su savanoriais iš Jordanijos, Čekijos, Lenkijos.

Mokykloje daug kartų svečiavosi Lietuvoje reziduojantys JAV ambasadoriai ir nuoširdžiai džiaugėsi mūsų bendrų pastangų rezultatu – pastatytu mokyklos trečiu aukštu, jame įrengtais papildomais kabinetais, mankštos sale. Apie mokyklos gyvenimą rašė miesto, šalies, užsienio žiniasklaida.

Mokiniai aktyviai dalyvavo respublikiniuose ir užsienio šalių konkursuose, skynė laurus sporto varžybose. Stipri buvo ir yra mokyklos savivalda, vyko įdomi popamokinė veikla. Daug dėmesio skyrėme mokyklos edukacinių erdvių tobulinimui ir naujų kūrimui. Į mokyklos gyvenimą įsitraukė gamtos mylėtojas savanoris Gintautas Šimkus. Jo pastangomis mokyklos edukacinės erdvės „suskambo“ naujai. Dalyvavome ir laimėjome ne vieną miesto ir respublikinį aplinkos tvarkymo konkursą. Kas 5 metai sukviesdavome draugus, garbius svečius ir apžvelgdavome svarbiausius nuveiktus darbus, pasidalindavome pasiekimų ir bendrystės džiaugsmu.

Jau išleistos 23 dešimtokų laidos, veikia ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupė, parengiamoji, pradinio bei pagrindinio ugdymo klasės. Daug dėmesio skiriame naujų IT diegimui, profesiniam mokinių orientavimuisi pasitarkėme karjeros specialistą.

Mokyklos jubiliejus — reikšmingas įvykis ne tik mums, bet ir visai geranoriškai Lietuvos kurčiųjų bendruomenei. Džiaugiamės bendrais renginiais, projektais bei susitikimais. Deja, įsibėgėjus įtraukiojo ugdymo traukiniui, emigracijai ir migracijai mūsų įstaigos dangų vėl niaukia debesys. Mokinių mažėja, kas toliau?..

Vis dėlto tvirtai tikiu, kad mokykla toliau gyvuos ir švęs naujus jubiliejus, tik gal jau prisimatavusi naują rūbą... Tikiu, kad mokykloje ir toliau mokysis ne tik iš visos Lietuvos atvykę mokiniai, bet ir buvusių mokinių atžalos, nes tęstinumas – didelė vertybė. Tikiu, kad ir ateityje dirbs atsidavę, motyvuoti mokytojai. Kad dar ilgai Parko g. 19 klestės geros emocijos, šviesios sklės pirmi ir paskutiniai skambučiai.

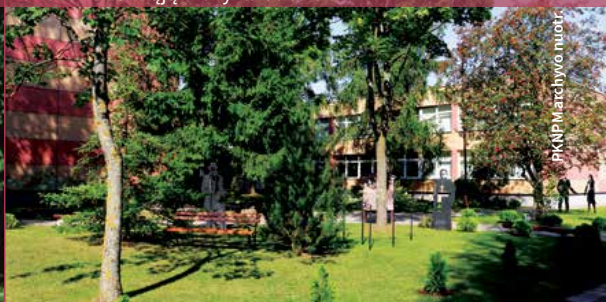
30 metų, tarsi tūkstančio mylių, kelionė, prasidėjusi mažais žingsneliais, tęsiasi.



Šventinėje miesto eisenoje.

Pirmasis mokyklos pastatas.

Panevėžio kurčiųjų mokykla dabar.



A. Bražinskas – WASLI tarybos narys

Agnė BARAUSKIENĖ

Lietuvių gestų kalbos vertimo centro direktorės pavaduotojas Arūnas BRAŽINSKAS perrinktas Pasaulinės gestų kalbos vertėjų asociacijos (WASLI) tarybos nariu dar 4 metų kadencijai.

Šių metų liepos pradžioje Pietų Korėjoje vyko tarptautinė WASLI konferencija. Į ją susirinko apie 500 gestų kalbos vertėjų iš viso pasaulio ir dar apie 200 dalyvių stebėjo renginį nuotoliniu būdu.

Konferencijos darbe dalyvavo ir LGKVC atstovai: tiesiogiai – direktorės pavaduotojas Arūnas Bražinskas ir nuotoliu – LGK vertėja, Lietuvių gestų kalbos asociacijos prezidentė Greta Juškevičienė (Naujokaitė).

A. Bražinskas yra WASLI tarybos narys nuo 2019 m. ir šiais metais vykusios konferencijos metu buvo vėl perrinktas. Jo pareigos taryboje – kurčiųjų gestų kalbos vertėjų patarėjas (atsakingas už pasaulio GK kurčius vertėjus).

WASLI konferencijoje Arūnui teko derinti net keletą profesinių vaidmenų. Jis skaitė pranešimą apie tarptautinio bendradarbiavimo modelio kūrimą gestų kalbos vertė-



A. Bražinskas su kurčiaisiais WASLI regionų vadovais (2 eil., 1-as iš deš.).

jų bendruomenei, taip pat atliko vertimus tarptautine gestų kalba, bendravo su konferencijos dalyviais ir dalinosi patirtimi.

A. Bražinskas sako esąs laimingas galėdamas prisidėti prie gestų kalbos vertėjų profesionalumo stiprinimo pasaulyje, keistis nuomonėmis su kitais WASLI tarybos, asociacijos nariais, kartu spręsti rūpimus klausimus. Teigia, kad tokia patirtis turtina ir yra neįkainojama.

Jis ir vėl nekantraudamas laukia netrukus prasidėsiančių naujų WASLI projektų ir tikisi

prisidėti prie sėkmingo jų įgyvendinimo.

Na, o Lietuvos kurtieji ir LGK vertėjai didžiuojasi savo bendruomenėse turėdami narį, kuris plačiai garsina Lietuvos vardą pasaulyje. Turi už ką Arūnui padėkoti ir pasaulio kurtieji vertėjai. Jo pastangomis nuo 2019 m. kiekvienas iš devynių WASLI regionų turi ne tik po vieną girdinį vadovą, bet ir po vieną kurčiąjį. Ši iniciatyva ne tik ženkliai pagerino kurčiųjų gaunamų vertimo paslaugų kokybę tarptautiniu mastu, bet ir sustiprino kurčiųjų vertėjų prestižą.

Kurtiesiems – verslo iniciatyva

Parengta pagal „Atea Lietuva“ inf.

Didžiausias IT sprendimų ir paslaugų teikėjas Baltijos šalyse „Atea Lietuva“ dvieiose „Topo centro“ parduotuvėse Vilniuje (Ukmergės g. 240) ir Kaune (Savanorių pr. 206A) pasiūlė bandomąją socialinę iniciatyvą. Atvykę į šiuos prekybos centrus, kurtieji galės naudotis nuotoline sinchroninio vertimo į gestų kalbą paslauga ir taip prieinamu būdu gauti informaciją juos dominančiais klausimais.

Tai pirmasis atvejis šalyje, kai iniciatyvos imasi privatus verslas. Paslaugos idėja įgyvendinama bendradarbiaujant su Lietuvos kurčiųjų draugija ir Lietuvių gestų kalbos vertimo centru.

„Galbūt kartais žmonės to nesupranta, bet klausos negalią turintys asmenys, priimdami tam tikrus sprendimus, dažnai vis dar yra priklausomi nuo kitų... Tad neabejojame, kad ši iniciatyva – ne tik padidins paslaugų prieinamumą, bet ir klausos negalią turinčių žmonių savarankiškumą“, – pranešime žiniasklaidai verslo pasiūlymą įvertino Vaida Lukošūtė, Lietuvos kurčiųjų draugijos prezidentė.

Paslauga veiks itin paprastai ir patogiai. Atėjęs į „Topo centrą“ klausos negalią turintis

asmuo, pasinaudojęs ten esančia specialia planšete, vienu mygtuko paspaudimu galės išsikviesti gestų kalbos vertėją, kuris nuotoliu, per vaizdo skambutį realiu laiku padės bendrauti su parduotuvėje esančiu konsultantu.

LGK vertimo paslaugos yra prieinamos nuotoliu ir per „Skype“ programėlę, tačiau tam vartotojas turi naudoti savo mobilųjį įrenginį, o tai ne visada yra patogiu ir įmanoma. „Atea“ pasiūlytas sprendimas, manoma, yra daug patogesnis.

Tai tik pirmasis žingsnis, didinantis paslaugų prieinamumą klausos negalią turintiems žmonėms, tikisi ir Nedas Jaruševičius, „Atea“ IT paslaugų pardavimų projektų vadovas.



Išbandoma naujoji verslo paslauga.

Būtent N. Jaruševičiui ir kilo idėja sukurti sprendimą, gerokai palengvinantį žmonių su klausos negalia komunikaciją.

Nepamirštama vasaros iškyla

Julius BUINICKAS

Popietinės iškylas idėja brendė nuo tada, kai tapau LKD Klaipėdos skyriaus vadovu. Mano tikslas buvo draugėn suvesti kurčiųjų jaunimo ir senjorų bendruomenes. Tačiau praėjo metai, kol mintys susigulėjo ir buvo paruošta šventei vieta.

Sutvarkyti Klaipėdos kurčiųjų centro kiemą iškylai tapo nemenku iššūkiu. Vis dėlto su darbščių savanorių pagalba viskas pavyko puikiai, o apjungus jų bei centro darbuotojų komandos idėjas buvo parengta ir iškylas programa.

Džiaugiamės, nes į rugpjūčio 19 d. surengtą mūsų pirmąjį pasibuvimą drauge susirinko net 41 bendruomenės narys. Pirmiausiai atkreipėme bendruomenės narių dėmesį į Šermukšnio g. 25 būstinę papuošusias Klaipėdos kurčiųjų centro ir Lietuvos kurčiųjų draugijos Klaipėdos skyriaus iškabas. Len-



Popiečio iškylas dalyviai Šermukšnių g. 25 kiemelyje.

telės su įstaigų logotipais sulaukė šventės dalyvių susižavėjimo ir pagyrų.

Po to pramogavome: žaidėme smagius ir įtraukiančius žaidimus, vaišinomės suneštinėmis vaišėmis, bendravome. Senjorai su jaunimu dalinosi savo gyvenimiška patirtimi, o pastarieji neleido senjorams užsisėdėti – skatino dalyvauti žaidimuose ir judėti.

Tikslą pasiekėme: ir seni, ir jauni mėga-

vosi vieni kitų draugija ir smagiai leido laiką kartu. Iš bendruomenės sulaukė palaikymo ir komplimentų, nutarėme formuoti tradiciją ir panašią iškylą surengti kitąmet.

Norime padėkoti savanoriams: Donatai Vilkaitei, Neringai Gulbinskaitei, Simui Staniui, Faustui Simaičiui ir kitiems. Sakome: jeigu ne jūsų pagalba ir idėjos, renginys galėjo ir neįvykti.



Klaipėdos skyrius: tauragiškių poreikiai mums – prioritetas

LKD Klaipėdos skyriaus Tarybos nariai – Julius BUINICKAS, Nina ŠAMAKOVA, Aldona Stasė GAILIENĖ, Simas STANYS, Neringa GULBINSKAITE – lankėsi Tauragėje ir susitiko su vietos kurčiųjų bendruomene. Klaipėdiečiai pristatė savo naują komandą ir artimiau susipažino su tauragiškiais.

Tarybos narė Nina susirinkusiesiems pasakojė apie LKD veiklą, LKD nario kortelės naudą. Susirinkusieji kalbėjo apie savo kasdienes rūpesčius ir džiaugsmus, dalinosi savo svarbiausiais poreikiais. Labiausiai vietos kurčiųjų bendruomenė pageidauja edukacinės veiklos ir susitikimų su valstybės institucijų, tokių kaip Mokesčių inspekcija, Užimtumo tarnyba, atstovais, jų konsultacijų

ar paskaitų rūpimais klausimais.

Klaipėdos skyriaus vadovas J. Buinickas visus kalbėtojus dėmesingai iš klausė ir nuoširdžiai padėkojo ilgametei Tauragės kurčiųjų pirminės organizacijos pirmininkei Jurgitai Jūdvytienei už atsidavimą kurčiųjų reikalams, neatlygintinai teiktą nuolatinę pagalbą.

Gerų žodžių vadovas nešykštėjo Lietuvių gestų kalbos vertimo centro vertėjoms Rasai

Klaipėdos sk. inf.

Kancevyčienei ir Silvijai Balserienei už vertimą ir pagalbą kurčiųjų bendruomenei tvarkant reikalus.

Klaipėdos skyriaus duomenimis, Tauragėje gyvena apie 40 klausos negalią turinčių kurčiųjų, iš jų 22 yra LKD nariai. Tai gausi bendruomenė. J. Buinickas apgailestavo, kad pernai, kai Klaipėdos kurčiųjų centras rengė 2023–2024 m. projektą akredituotoms paslaugoms teikti Klaipėdos mieste, Klaipėdos, Šilutės ir Kretingos rajonuose, nebuvo galimybių į planus įtraukti Tauragę. Tad dabar kurtieji čia socialines paslaugas gauna, kaip ir girdintieji, bendrame sraute, tik su vertimu į gestų kalbą.

Tačiau tauragiškių poreikiai, tvirtina vadovas, nepamiršti ir Klaipėdos kurčiųjų centras jau dabar pradeda rūpintis, jog ateityje kurtieji gyventojai čia gautų lygiavertes socialines paslaugas, kaip ir minėtos kitos kurčiųjų bendruomenės, esančios po Klaipėdos skyriaus „skėčiu“.

Svečiai taip pat nuoširdžiai padėkojo už šiltą priėmimą, renginiui skirtas patalpas Tauragės rajono savivaldybės Birutės Baltrušaitytės viešosios bibliotekos administracijai ir visam kolektyvui.



Tauragės kurčiųjų bendruomenė su Klaipėdos sk. vadovais aptarė opiausias savo problemas.



KLČ archyvo nuotr.

LKD vadovų galerija: asmenybės ir palikimas

Lietuvos kurčiųjų draugijos prezidentės pareigas pradėjo eiti 2008 m. vasario mėnesį (išrinkta 3 mėn. anksčiau) ir jas vykdė iki 2015 m. sausio 28 d., kai savo noru atsistatydino, siekdama „išsaugoti kurčiųjų bendruomenės vienybę“.

Parengė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Roma Klečkovskaja (g. 1958 02 07)

R. Klečkovskaja pagal tautybę – lietuvė. Pagal išsilavinimą yra planavimo lengvosios pramonės įmonėse specialistė (Kauno ekonomikos teknikumas; 1983 m.) ir socialinė pedagogė (Vilniaus pedagoginio universiteto bakalauro diplomas; 2004 m.).

Darbo stažas kurčiųjų ar su kurčiasiais, jų įdarbinimu susijusiose įstaigose ir įmonėse – 43 metai. 1978–1983 m. dirbo Kauno kurčiųjų teritorinėje valdyboje sporto instruktorė, meno vadovė. Vėliau persikėlė gyventi į Vilnių ir 1983–2000 m. dirbo UAB „Vikadoje“ sandėlininke, 2000–2001 m. – VKNRPMC (Vilniaus amatų mokykla) auklėtoja. 2001 m. išrinkta Vilniaus TV pirmininke ir paskirta Vilniaus KRC direktore. Šiose pareigose dirbo iki tapo LKD prezidentė.

Atsistatydinusi iš LKD prezidentės pareigų, dirbo LKD projektų vadovė, vėliau – keletą metų už kurčiųjų sistemos ribų, daugiausiai rūpinosi kurčiųjų asmenų įdarbinimu. Profesinę karjerą baigė 2021 m. UAB „Vikadoje“.

Iki jos visi LKD lyderiai buvo pirmininkai, pagal pataisytus įstatus R. Klečkovskaja

tapo pirmąja LKD prezidentė. Padėjo pagrindus daugeliui naujų veiklos kryptių, kurios aktualios iki šiol, tęsė LKD pirmininko Petro Gasiūno pradėtus darbus. Pasitarkusi nacionalinę žiniasklaidą, pagerino kurčiųjų bendruomenės įvaizdį visuomenėje, kovojo už gausesnį laidų prieinamumą kurtiesiems LRT ir komercinėse televizijose (glaudūs ryšiai užsimezgė su TV3 televizija). Jos komandos ir asmeninėmis pastangomis pavyko įteisinti nuotolines LGK vertimo paslaugas bei nuotolines psichologo paslaugas. LKD interneto svetainėje pradėta skelbti informacija lietuvių gestų kalba.

Pasitarkus partnerio TV3 galimybes ir plačiai išreklamavus planšėčių naudą kurtiesiems, jomis ir kt. moderniomis priemonėmis buvo išplėstas kompensuojamųjų priemonių sąrašas kurtiesiems. Vadovė įgyvendino pirmąsias iniciatyvas dėl BPC 112 telefono numerio pritaikymo kurtiesiems, žengė pirmuosius žingsnius, kad globos namuose kartu būtų apgyvendinti vieniši kurti senjorai ir našlaičiai, ieškojo būdų teikti nuotolines vertimo paslaugas poliklinikose.

Daug dėmesio R. Klečkovskaja skyrė kurčio jaunimo ugdymui, aktyviausius jaunimo atstovus siųsdavo į Europos kurčiųjų sąjungos renginius, kad kuo daugiau sužinotų, tobulėtų.

R. Klečkovskajos vadovaujama komanda vykdė ne tik nacionalinius biudžetinius projektus, bet ir pritraukė lėšų iš ES struktūrinių fondų, kelių finansinių mechanizmų. Plačiausiai žinomas ir Europoje apdovanojimu įvertintas projektas „Darbo link“, paskatinęs kurčiųjų įsitraukimą į atvirą darbo rinką. Kurtieji kasininkai, įdarbinti RIMI, iki šiol minimi kaip sėkmingas šio projekto rezultatas. Šis projektas ir kitos iniciatyvos davė dar vieną ilgai lauktą rezultatą – maksimaliai sutrumpėjo kurtiesiems draudžiamų dirbti profesijų sąrašas. Projektai įgalino nemažą būrį eilinių kurčiųjų bendruomenės narių išvykti ir susipažinti su užsienio kurčiųjų pasiekimais ir patirtimi.

R. Klečkovskaja buvo iniciatyvi, komunikabili ir demokratiška vadovė, niekada nesisten-gė gnaužti opozicinių nuomonių. Atkakliai, nepaisydama autoritetų, gynė kurčiųjų reikalus visais instituciniais lygiais.

Pirmasis pasaulyje TV žaidimų šou kurtiesiems

Nauja pramoginė TV laida, kurioje pristatomi unikalūs kurčiųjų įgūdžiai, sulaukė susidomėjimo ir ieško naujų dalyvių.

„Sign2Win“ yra viena iš naujausių laidų, inicijuotų *British Sign Language Broadcasting Trust (BSLBT)* – Britų gestų kalbos transliavimo fondo, kuris užsako televizijos programas britų gestų kalba. Pagrindinė tikslinė auditorija yra kurtieji britų gestų kalbos (*British Sign Language – BSL*) vartotojai, o pagrindinės laidos yra dramos, komedijos, pokalbių laidos, dokumentiniai filmai, kuriuos kuria ir kuriuose dalyvauja ar vaidina kurtieji.

Įprastos viktorinos pobūdžio pramoginės TV laidos ne visuomet tinka kurtiesiems žiūrovams – jos yra neprieinamos, nes klausimai neretai grindžiami garsinėmis nuorodomis, pavyzdžiui, muzika, arba reikalaujama grei-

tų atsakymų, kurie dalyvaujant gestų kalbos vertėjui praranda betarpiškumą.

Atsižvelgdamas į tai, Britų gestų kalbos transliavimo fondo vykdomasis prodiuseris Julian Peedle-Calloo sukūrė „Sign2Win“ laidą – pirmąjį fondo pramoginį šou, kuris pirmenybę teikia kurčiųjų stipriosioms pusėms ir kuris remiasi populiariais kurčiųjų klubų vakarėlių ir renginių žaidimais. Tai visiškai unikalūs ir kitoks projektas.

Prodiuseris paaiškino, kad dauguma pramoginių viktorinų neįtraukia kurčiųjų, kurie negali pasinaudoti vadinamuoju „atsitiktiniu mokymusi“, tai yra, kai žmonių pokalbių metu atsitiktinai išgirstama ir užfiksuojama



Pramoginės TV laidos „Sign2Win“ akimirka.

nauja informacija. Kartu su kliūtimis bendrojo lavinimo mokyklose tai reiškia, kad kurtiesiems dažnai trūksta bendrųjų žinių, kurias turi girdintys bendraamžiai.

Be to, dauguma laidų, kaip jau minėta, pagrįstos „girdinčiųjų kultūra“, kuri neprieinama kurtiesiems.

Pirmasis pasaulyje TV žaidimų šou kurtiesiems



„Pradėjome galvoti, kokia viktorinos pobūdžio pramoginė laida tiktų kurtiesiems, – pasakoja Julian. – O kas, jeigu klausimai ir atsakymai būtų pagrįsti kurčiųjų kultūra ir istorija, jei viskas vyktų britų gestų kalba ir jeigu pirmenybė būtų teikiama kurčiųjų stiprybėms?“

Viktorina „Sign2Win“, kurios piniginis pri-

zas yra 1000 svarų sterlingų, turi pirštų abėcėlės skaitymo užduotis, kurių metu dalyviai turi atspėti žodžius, skirtingu greičiu rašomus (daktiliuojamus) vaizdo įrašuose, taip pat yra paveikslėlių užduotys, kuomet reikia atspėti pristatomus žymius kurčiuosius ir kurčiųjų bendruomenei svarbius įvykius.

„Mes didžiuojamės tuo, kad sukūrėme

įdomią ir patrauklią pramoginę laidą, kuri priklauso kurčiųjų bendruomenei“, – sako Julian Peedle-Calloo.

Laidas galima peržiūrėti bslzone.co.uk.

Iš anglų kalbos vertė Joana VANAGIENĖ

Šaltinis: <https://www.positive.news/lifestyle/>

LKSK: medalių lietus

„Akiračio“ inf.

17 medalių per sezoną – neįtikėtinas Lietuvos kurčiųjų sporto komiteto (LKSK) atletų pasiekimas. Prezidentas Edvinas KRIŪNAS patvirtina, kad net saviškius, kurie padėtį žino iš vidaus, maloniai nustebino tokia apdovanojimų gausa. Tačiau po to iš karto pabrėžia: tai ne atsitiktinumas, bet kruopštaus pasiruošimo, intensyvių treniruočių stovyklų, nepalaužiamo ryžto, kantrybės ir atsidavimo rezultatas. Tai bendras – sportininkų, jų trenerių, gydytojų, kineziterapeutų, LKSK darbuotojų komandos – rezultatas. Taip pat E. Kriūnas dėkoja ŠMSM, Nacionalinei sporto agentūrai, privatiems rėmėjams, be kurių finansinės paramos, palaikymo pergalių būtų kur kas mažiau.

Krepšinis. Birželio „Akiratis“ nespėjo skaičiuotojų informuoti apie pasaulio kurčiųjų krepšinio čempionato finalinės dvikovos rezultatus. Tad pranešame dabar: JAV–Lietuva – 76:63, tokie skaičiai degė švieslentėje rungtynių laikui pasibaigus. Ką gi, amerikiečiai dar nenukarūnuoti, bet lietuviai vicečempionų titulą apgynė. O grįžtančių krepšininkų laukusiems austruoliams ir artimiesiems, visai kurčiųjų bendruomenei jie buvo ir yra patys tikriausi čempionai.

E. Kriūnas ypač vertina šį pasiekimą ne tik todėl, kad mes esame krepšinį mylintis šalis, bet ir todėl, jog vicečempionų titulą pelnė Lietuvos kurčiųjų vyrų rinktinė, kurioje įvyko kartų kaita. Pasak LKSF prezidento, iš prieš 4 metus Lenkijoje sidabro medalius laimėjusios rinktinės liko vos 5 krepšininkai, o 7 yra nauji jauni žaidėjai. „Mūsų vyrų komanda ypač patobulėjo per pastarąjį metą, kai po

deflimpinių žaidynių rinktinės vairs buvo patikėtas Rolandui Rakučiui“, – džiaugiasi trenerio pasirinkimu LKSK strategas. R. Rakutis kartu su savo štabu, anot daugelio krepšinį suprantančių žmonių, per metus žaidimo prasme neatpažįstamai pakeitė komandą.

Beje, Graikijoje vykusiose pirmenybėse neapsieita ir be kuriozų. Per Lietuvos ir Argentinos rinktinės varžybas pastarosios žaidėjas, netverdamas pykčio, kad pralaimi kovą, įsibėgėjęs rėžėsi į ant suoliuko sėdėjusį vyr. trenerio asistentą A. Jurkšą. Koja pataikė tiesiai į skaudantį kauniečio kelį. Kad treneris gautų traumą, kalba ekspertai, krepšinio pasaulyje yra negirdėtas dalykas.

Badmintonas. Iš 6-ojo pasaulio čempionato, vykusio Para De Mino mieste Brazilijoje, Lietuvos kurtieji badmintonininkai grįžo pasidabinę sidabro ir bronzos medaliais. Kazimieras Dauskurtas ir Ignas Reznikas tapo

11th World Deaf Senior Greco-Roman & Freestyle Wrestling Championships
World Deaf Cadet & Junior Greco-Roman Freestyle Wrestling Championships



IMTYNĖS: 3-įkart pasaulio čempionas M. K. Sinkevičius su treneriu S. Liaugminu.

vicečempionais vyrų dvejetų grupėje. Mišrių dvejetų varžybose sidabrą pelnė K. Dauskurtas ir Vaiva Žymantė.

Ten pat vykusiam 3-iajam jaunimo iki 19 metų badmintono čempionate bronzos medaliais pasipuošė Aurelija Ramanekaitė ir Vaidas Voroneckis. Pastarieji abu ir Marija Rimkutė čempionate dalyvavo kaip debiutantai. Nepaisydamas šio nelengvo jiems tekusio iššūkio, Lietuvos rinktinės badmintono treneris Donatas Narvilas, kad jaunuoliai įgautų daugiau patirties, juos įregistravo ir į vyresnių badmintonininkų turnyrus.

Prieš pirmenybes nepanoręs kalbėti apie planuojamų medalių skaičių, tik prasitaręs, kad kiek didesnes viltis dėl jų sieja su vyrais, vyrų dvejetu, po varžybų treneris, reikia manyti, turėjo būti geros nuotaikos: juk pelnyti net 3 jų komplektai.

Rinktinės sudėtyje taip pat buvo Emilija

BADMINTONAS: mišrus dvejetas – V. Žymantė ir K. Dauskurtas, 2 v. / Vyrų dvejetas – K. Dauskurtas ir I. Reznikas, 2 v. / Treneris D. Narvilas, jaunimo U-19 mišrus dvejetas – A. Ramanekaitė, V. Voroneckis, 3 v.





LENGVOJI ATLETIKA: Š. Zdanavičius (rutulys, 3 v.), M. Paurys (diskas, 1 v.), V. Ivaškevičius (rutulys, 1 v.), P. Jūdvytis (kūjis, 3 v.), treneris S. Liepinaitis.



KREPŠINIS: kurčiuosius krepšininkus, iškovojučius pasaulio čempionato sidabrą, Vilniaus oro uoste sutiko tarsi čempionus.

Unte, šįkart likusi be medalių, sportininkų sveikata rūpinosi kineziterapeutė Aistė Dau-gėlaitė.

Orientavimosi sportas. Rugpjūčio ir rugsė-jo sandūroje Stokholme (Švedija) surengtas 5-asis pasaulio kurčiųjų orientavimosi sporto čempionatas. LKSF į jį delegavo Adriją Atga-lainę, Gedvilę Diržiūtę, Viltę Kanapinskaitę, Juditą Volungevičienę, Roką Koveckį, Mantą Volungevičių (jo treneris T. Kuzminskis), Do-natą Tumaitį ir Mikalojų Makutėną bei rink-tinės vyriausiąjį trenerį Laimį Drazdauską. Lietuvos atstovai čempionate 6 kartus lipo ant apdovanojimų pakyls ir pelnė po 3 sida-bro ir bronzos trofėjus.

Didžiausią medalių skaičių susižėrė R. Ko-veckis (4), tapęs vicečempionu ilgosios tra-sos rungtyje, pelnęs bronzą vidutinės trasos varžybose. Taip pat palangiškis su G. Diržiūte mišrių porų (1+1) sprinto bei su M. Volungevi-čiumi ir M. Makutėnu komandų estafetėse už-ėmė antrąsias vietas.

„Nebe reikalo tiek kartų važiuoti į sto-vyklas Švedijoje. Dar stovyklos Lietuvoje. Puikiai, nuoširdžiai sportininkas padirbėjo“, – patenkintas Roko rezultatais treneris L. Draz-dauskas. Jis taip pat sakosi esąs dėkingas R. Koveckio treneriui Klaipėdoje – Ričardui Tėveliui. „Esame sutarę, kad dėl R. Koveckio dirbame, stengiamės abu. Mums pavyko.“

Tarp lietuvių moterų geriausiai varžybos klostėsi G. Diržiūtei (3). Ji užėmė trečią vietą sprinto rungtyje, su R. Koveckiu buvo antra mišrių porų sprinto (1+1) estafetėje ir su rink-tinės draugėmis trečia komandų estafetėje.

Vyrų estafetės rungtyje planetos vicečem-pionais tapo M. Volungevičius, M. Makutėnas ir R. Koveckis, moterų varžybose A. Atgalainė, J. Volungevičienė ir G. Diržiūtė – prizininkėmis.

Džiugino veteranai. Arūnas Kubaitis (60-mečių grupė) buvo nepralenkiamas ilgo-joje trasoje, individualaus sprinto rungtyje pelnė sidabro medalį. T. Kuzminskis (40 metų ir vyresnių grupė) nugalėjo ilgojoje rungtyje, neįtikėtinu greičiu „surinko“ visus kontrolinius punktus vidutinės distancijos trasoje. Pasaulio čempionais Tomas ir Arūnas kartu tapo su-persprinto estafetėje (1+1) ir miško estafetėje.

Lengvoji atletika. Aukštais rezultatais nu-džiugino kurtieji lengvaatlečiai. 11-ajame Europos kurčiųjų lengvosios atletikos čem-pionate Ščecine (Lenkija) iš 6 dalyvių 5 grį-žo su medaliais: pelnė 2 aukso ir 4 bronzos medalius.

Disko metimo rungtyje auksą mūsų šaliai „nukalė“ Mažvydas Paurys. Net du apdova-nojimų pakyls laiptelius „okupavo“ rutulio stūmikai. Vytenis Ivaškevičius pasidabino aukso medaliu ir pagerino Europos kurčiųjų čempionato rekordą, ant Šarūno Zdanavi-čiaus krūtinės sublizgo bronzos medalis.

Kūjo metimo rungtyje Paulius Jūdvytis pelnė bronzos medalį, Edvinas Vaičiulis buvo trečias 800 m bėgimo ir 3000 m bėgimo per kliūtis rungtyse. Abiejų vaikinių pasiekimai atrodo dar įspūdingiau sužinojus, kad jie yra tarptautinių varžybų debutantai.

Imtynės. Kas pasaulyje stipriausias? Ant graikų ir romėnų imtynių kilimo absoliutus lyderis – deflimpinis čempionas ir 2023 m. vasario leidinio „veidas“ Mantas Kazimieras Sinkevičius.

Kirgizijoje vykusio pasaulio kurčiųjų graikų ir romėnų imtynių čempionato svorio iki 77 kg grupės finale Mantas tiesiog sutriuškino Kir-gizijos atstovą Dastaną Ryspajevą 10:1! Tai jau trečias pasaulio čempiono titulas M. K. Sinke-vičiaus sąskaitoje. Prieš tai jis triumfavo 2016



LKSK prezidentas E. Kriūnas: kiekvieno sportininko kova – tarsi jo asmeninė.

m. ir 2021 m. Mantas taip pat yra Europos čempionas.

Imtynininko treneris Saulius Liaugminas po varžybų sakė, kad šįkart į čempionatą Mantas atvyko geros fizinės formos ir grū-mėsi ant kilimo labai racionaliai, todėl jam neteko tiek daug, kaip anksčiau, nervintis. Auklėtinis esą „rinko taškus ten, kur reikėjo, ir nerizikavo ten, kur nereikia.“



Ilgametis orientavimosi sporto treneris L. Drazdauskas.

Bėgikas E. Vaičiulis, 2 medaliai.

ORIENTAVIMOSI SPORTAS: 4 medalius susižėrė R. Koveckis. / Vyrų estafetė – M. Volungevičius, M. Makutėnas, R. Koveckis, 2 v. / G. Diržiūtė, 3 me-daliai. / Moterų estafetė – A. Atgalainė, J. Volungevičienė, G. Diržiūtė, 3 v. / Veteranai Tomas ir Arūnas, po 4 medalius.





KURČIŲJŲ VAIKŲ TEISIŲ DEKLARACIJA

1 straipsnis

Visi kurtieji vaikai, kaip ir visi žmonės, gimsta laisvi ir lygūs savo orumu ir teisėmis.



2 straipsnis

Visi kurtieji vaikai turi teisę į gestų kalbą. Valstybinė gestų kalba yra vienintelė visiškai prieinama kalba kurtiesiems vaikams nuo gimimo.



3 straipsnis

Kurčiųjų vaikų teisė į savo valstybinę gestų kalbą negali būti pažeidžiama.



4 straipsnis

Visiems kurčiųjų vaikų tėvams, globėjams ir šeimos nariams turi būti teikiamas nemokamas valstybinės gestų kalbos mokymas.



5 straipsnis

Visi kurtieji vaikai turi teisę į kokybišką, įtraukų, daugiakalbį išsilavinimą savo valstybine gestų kalba ir valstybine rašto kalba.



6 straipsnis

Visi kurtieji vaikai turi teisę pažinti kurčiųjų bendruomenės lingvistinę tapatybę ir kultūrą.



7 straipsnis

Visi kurtieji vaikai turi teisę į apsaugą nuo kalbos atėmimo. Nesuteikti kurtiesiems vaikams galimybės vartoti gestų kalbą yra diskriminacija.



8 straipsnis

Visi kurtieji vaikai turi teisę laisvai bendrauti valstybine gestų kalba, įskaitant ir pedagogus.



9 straipsnis

Visi kurtieji vaikai turi teisę reikšti savo nuomonę visais juos liečiančiais klausimais.



Ilustracijos: Nijolė

10 straipsnis

Visi aukščiau pateikti punktai turi būti nedelsiant įgyvendinti visiems kurtiesiems vaikams.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti (8 5) 261 5593
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648-5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2,5 sp. l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 57865

Projektą „Ivairialypė kurčiųjų bendruomenė – stiprios visuomenės dalis“
26 750 eurų suma
remia SRTFR.



Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negražinami, nesaugojami.
Laikraštyje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.